

გიორგი უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეების სამართლებრივი შეფასება

ადამიანის უფლებათა ცენტრი

ავტორი: გიორგი ტყეშელაშვილი
რედაქტირება: ალექო ცქიტიშვილი, გიორგი კაკუბავა

2020

სარჩევი

შესავალი.....	3
თბილისის განვითარების ფონდის საქმე.....	4
□ თბილისის განვითარების ფონდის საქმეზე გიორგი უგულავას მიმართ წარდგენილი ბრალდების არსი.....	4
□ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 21 დეკემბრის განჩინება.....	6
□ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 22 დეკემბრის განჩინება.....	7
□ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილება საქმეზე - „გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.....	7
□ „თბილისის განვითარების ფონდის“ საქმეზე თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 28 თებერვლის განაჩენი.....	8
□ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 დეკემბრის განაჩენი.....	9
□ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 10 თებერვლის განაჩენი.....	10
სავარაუდო პოლიტიკური მოტივი და სამართლებრივი ხარვეზები.....	13
1. დაირღვა საკასაციო საჩივრის განხილვის ნ-თვიანი ვადა.....	14
2. არსებობდა საქმის განმხილველი ერთ-ერთი მოსამართლის - შალვა თადუმაძის აცილების საფუძველი.....	15
3. ცამეტ დღეში შესწავლილი მრავალტომიანი საქმე და გამოტანილი განაჩენი.....	17
4. საკასაციო სასამართლოს მიერ ბეჭირი მოსმენის გარეშე საქმის განხილვა.....	18
5. სავარაუდო ბრალდებული და შერჩევითი სამართალი.....	19
6. გიორგი უგულავას საქმეში „ორმაგი დასჯის აკრძალვის“ პრინციპის შესაძლო დარღვევის შეფასება.....	19
აეროპორტის ინციდენტის საქმე.....	21
ერთდღიანი თავისუფლება - 14-თვიანი წინასწარი პატიმრობის შემდეგ.....	23
საერთაშორისო გამოხმაურებები გიორგი უგულავას ბრალდებებთან დაკავშირებით.....	26
2020 წლის 8 მარტს მიღწეული პოლიტიკური შეთანხმების მიზანი და მნიშვნელობა.....	29
დასკვნა.....	30

შესავალი

საქართველოში, უკანასკნელი წლების განმავლობაში, რამდენიმე პოლიტიკური ლიდერის წინააღმდეგ დაწყებული სისხლისსამართლებრივი დევნა კვლავ აქტუალურს ხდის საგამოძიებო ორგანოებისა და სასამართლო ხელისუფლების მიუკერძოებლობისა და დამოუკიდებლობისადმი სანდოობის პრობლემას.

რიგ შემთხვევებში, სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობაში პოლიტიკური ლიდერების მიცემა ბაღებს არცთუ უსაფუძვლო ეჭვებს პოლიტიკური მოტივების არსებობის შესახებ, როგორც ქართულ საზოგადოებასა და პოლიტიკურ წრეებში, ისე საერთაშორისო პარტნიორებში.

საქართველოს ხელისუფლებისადმი მზარდი ბრალდებების მიუხედავად, ოპოზიციური პოლიტიკური შეხედულებების მქონე პირების სისხლისსამართლებრივი დევნისა და დასჯის საკითხისადმი საზოგადოებაში არ არსებობს ერთიანი პოზიცია.

წინამდებარე ანალიტიკური დოკუმენტის მიზანია, საერთაშორისო პრაქტიკაზე დაყრდნობით და ქართული სპეციფიკის გათვალისწინებით, ქალაქ თბილისის ყოფილი მერის, გიორგი უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეების სამართლებრივი შეფასება.

ქალაქ თბილისის ყოფილი მერი, გიორგი უგულავა არის გამოკვეთილი ოპოზიციური პოლიტიკური ფიგურა, ვის წინააღმდეგაც მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეებში, შესაძლოა, იკვეთებოდეს ხელისუფლების დაინტერესება და შესაბამისად - პოლიტიკური მოტივები. ოპოზიციური პარტიების ბრალდებები, საერთაშორისო პარტნიორთა განცხადებები და საზოგადოებაში არსებული კითხვები, უკვე არის ის მიზეზები, რომელთა გამოც ადამიანის უფლებათა ცენტრს მნიშვნელოვანად მიაჩნია აქტიური პოლიტიკოსის წინააღმდეგ მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეების მონიტორინგი.

კვლევა განხორციელდა საქმეებში არსებული ბრალდების შესახებ დადგენილებების, დაცვისა და ბრალდების მხარის შუამდგომლობების, სასამართლოების მიერ მიღებული განჩინებების, შუალედური გადაწყვეტილებების, განაჩენების, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გიორგი უგულავას საქმესთან დაკავშირებულ სარჩელებზე მიღებული ორი გადაწყვეტილების, ადვოკატთა მიერ მოწოდებული საქმეების მასალების, ევროპის საბჭოსა (Council of Europe) და საერთაშორისო ორგანიზაცია „საერთაშორისო ამნისტიის“ (Amnesty International) მიერ შემუშავებული, პოლიტიკური პატიმრის შესახებ კრიტერიუმების, ასევე - საერთაშორისო პრაქტიკის შესწავლისა და ანალიზის საფუძველზე. ამასთანავე, გაკეთებულია შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი, ეროვნულ კანონმდებლობასა და სასამართლო განმარტებებთან ერთად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს (European Court of Human Rights) რელევანტური გადაწყვეტილებების შეფასებისა და მისადაგების საფუძველზე.

გიორგი უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარე საქმეების რაოდენობა, კონკრეტულ საქმეებთან დაკავშირებული ბრალდების წარდგენისა და აღკვეთის ღონისძიების მოთხოვნის ქრონოლოგია, ამ საქმეთა სამართალწარმოების გაჭიანურების ან/და დაჩქარების საკითხები და სხვა ფაქტობრივი გარემოებები სამართლიანად ინვესტს ადგილობრივი თუ საერთაშორისო უფლებადამცველი ორგანიზაციების შემფოთებას და აჩენს ეჭვებს სავარაუდო პოლიტიკურ მოტივებთან დაკავშირებით. სწორედ ამიტომ, ეს საქმეები იმსახურებს ობიექტური დამკვირვებლის განსაკუთრებულ ყურადღებას. პოლიტიკური მოტივაციის არსებობის შემთხვევებში, არასამართლიანი სამართალწარმოების ალბათობა გაცილებით დიდია, რითაც შესაძლოა, უხეშად დაირღვეს როგორც საქართველოს კონსტიტუციით, ისე ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გარანტირებული უფლებები და თავისუფლებები.

თბილისის განვითარების ფონდის საქმე

⇒ თბილისის განვითარების ფონდის საქმეზე გიორგი უგულავას მიმართ წარდგენილი ბრალდების არსი

თბილისის განვითარების ფონდის საქმიანობასთან დაკავშირებით, გიორგი უგულავას ბრალი წარედგინა 2013 წლის 18 დეკემბერს. ბრალდების შესახებ დადგენილების მიხედვით, 2012 წლის ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებთან დაკავშირებული წინასაარჩევნო პარტიული ხარჯები არაერთხელ უკანონოდ დაფინანსდა ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“ მფლობელობაში არსებული თანხებით. ამ მიზნით, ქ. თბილისის მერმა და ამავდროულად მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ (ენმ) თბილისის საქალაქო ორგანიზაციის თავმჯდომარე გიორგი უგულავამ, ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“ თავმჯდომარე გიორგი საბანაძემ, ქ. თბილისის მერის მუნიციპალური შესყიდვების საქალაქო სამსახურის უფროსმა, ალექსი თაბუაშვილმა, რომელიც ამავდროულად იყო ენმ-ის თბილისის საორგანიზაციო მდივანი, ქ. თბილისის მერის მოადგილე დავით ალავიძემ 2011 წლის შემოდგომაზე დაგეგმეს და შემდგომ რიგი თანამდებობების პირებისა და საჯარო მოხელეების მონაწილეობით შექმნეს ორგანიზებული ჯგუფი. გეგმის მიხედვით, ჯგუფის წევრები, წინასწარი შეთანხმებით, ერთიანი მიზნით, ურთიერთშეთანხმებული მოქმედებებით, მოახდენდნენ „თბილისის განვითარების ფონდის“ მფლობელობაში არსებული თანხების მართლსაწინააღმდეგოდ გაფლანგვას და ენმ-ის წინასაარჩევნო საჭიროებებში გახარჯვას.

ბრალდების შესახებ დადგენილების მიხედვით, ორგანიზებული ჯგუფის მიერ წინასწარ შემუშავებული გეგმით, 2011 წლის აგვისტოდან 2011 წლის ნოემბრამდე, ქ. თბილისის მერის, გიორგი უგულავას გადანყვეტილებითა და ქალაქის მთავრობის შესაბამისი დადგენილების საფუძველზე, სს „ლიბერთი ბანკში“, ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“ ანგარიშებზე, წინასაარჩევნო ხარჯების დათარვის მიზნით, აკუმულირებული იქნა 100 000 000 ლარი. ამის შემდგომ, ქ. თბილისის მერის, გიორგი უგულავას დავალებით, ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“

თავმჯდომარემ, გიორგი საბანაძემ 2011 წლის 9 ნოემბერს მიმართა სს „ლიბერთი ბანკს“ ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“ შენობის კვლევის 719 სპეციალისტისთვის პლასტიკური სახელფასო ბარათების დამზადების თხოვნით. თუმცა, ბრალდების მხარის მტკიცებით, რეალურად, აღნიშნული პირები წარმოდგენდნენ არა ფონდის თანამშრომლებს, არამედ მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ აქტივისტებს.

დადგენილების თანახმად, თბილისის მასშტაბით გადანაწილებული პლასტიკური ბარათებიდან, ყოველთვიურად, ბანკომატებიდან აღებულ თანხას, წინასაარჩევნოდ განეული სამუშაოების სანაცვლოდ, ხელფასის სახით ურიგებდნენ პარტიულ აქტივისტებს, კერძოდ - 719 უბნის უფროსსა და დაახლოებით 20 000 მიკროკოორდინატორს ისე, რომ თავად ბარათის რეალური მესაკუთრისთვის არაფერი იყო ცნობილი თანხის წარმომავლობის თაობაზე.

პროკურატურის მტკიცებით, 2011 წლის ნოემბრიდან 2012 წლის ივნისის ჩათვლით, ორგანიზებული დანაშაულებრივი ჯგუფის წევრებმა, პარტიული ინტერესებისათვის მართლსაწინააღმდეგოდ გაფლანგეს ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“ მართლზომიერ მფლობელობაში არსებული, განსაკუთრებით დიდი ოდენობით თანხა, 13 852 497 ლარის ოდენობით.

ბრალდების შესახებ დადგენილების თანახმად, მას შემდეგ, რაც „თბილისის განვითარების ფონდში“ ფიქტიურად დასაქმებულ ე.წ. „შენობების კვლევის სპეციალისტთა“ მიერ მიღებული შემოსავალი მიუახლოვდა 40 000 ლარს, საიდანაც დგება საშემოსავლო გადასახადის გადახდის ვალდებულება¹ და შესაბამისად, ბარათების რეალური მესაკუთრეებისთვის ცნობილი გახდებოდა დანაშაულებრივი საქმიანობის შესახებ, ე. თბილისის მერისა და „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ თბილისის საქალაქო ორგანიზაციის თავმჯდომარე გიორგი უგულავას ბრძანებით, გადაწყდა, რომ აღარ მომხდარიყო პლასტიკურ ბარათზე თანხის ჩარიცხვა და პარტიული აქტივის დაფინანსება გაგრძელებულიყო ფონდის ანგარიშიდან გამოტანილი ნაღდი ფულით.

ბრალდების თანახმად, 2012 წლის ნოემბრიდან 2012 წლის ოქტომბრის ჩათვლით, ქალაქ თბილისის მერის, გიორგი უგულავასა და ორგანიზებული დანაშაულებრივი ჯგუფის სხვა წევრების მიერ პარტიული ინტერესებისათვის, მთლიანობაში მართლსაწინააღმდეგოდ გაიფლანგა ააიპ „თბილისის განვითარების ფონდის“ კუთვნილი, განსაკუთრებით დიდი ოდენობის თანხა - 48 180 960 ლარის ოდენობით.

გიორგი უგულავას ბრალი წარედგინა სსკ-ის 182 მუხლის მეორე ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტითა და ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით (*გაფლანგვა, ესე იგი პირის მართლზომიერ მფლობელობაში ან გამგებლობაში მყოფი სხვისი ნივთის დიდი ოდენობით გაფლანგვა სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით, ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ*).

¹ იხ. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 206-ე მუხლი.

⇒ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 21 დეკემბრის განჩინება

2013 წლის 21 დეკემბერს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიას შუამდგომლობით მიმართა პროკურორმა მალხაზ კაპანაძემ და ითხოვა აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის გამოყენება, იმ მიზნით, რომ ბრალდებულ გიორგი უგულავას თავი არ აერიდებინა სასამართლოში გამოცხადებაზე, აღკვეთილიყო მისი დანაშაულებრივი საქმიანობა და უზრუნველყოფილი ყოფილიყო განაჩენის აღსრულება. პროკურორის შუამდგომლობით, გამოძიების პროცესში გამოვლინდა არაერთი მნიშვნელოვანი მტკიცებულების განადგურების ფაქტი. ასევე, პროკურორი მიუთითებდა, რომ გიგი უგულავა 2013 წლის 21 თებერვალს პასუხისმგებამი იყო მიცემული, ანალოგიური სქემით, შპს „თბილსერვის ჯგუფის“ კუთვნილი თანხის გაფლანგვისათვის.

სასამართლომ განიხილა პროკურორის შუამდგომლობა და სწორად მიიჩნია, რომ იგი არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო და ბრალდებულ გიორგი უგულავას მიმართ გამოიყენა აღკვეთის ღონისძიების სახით გირაო. ამასთან, გირაოს თანხად განისაზღვრა 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარი.

სსსკ-ის 198-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, აღკვეთის ღონისძიება გამოიყენება იმ მიზნით, რომ ბრალდებულმა თავი არ აარიდოს სასამართლოში გამოცხადებას, აღკვეთოს მისი შემდგომი დანაშაულებრივი საქმიანობა, უზრუნველყოფილი იქნეს განაჩენის აღსრულება. ბრალდებულს პატიმრობა არ შეიძლება, შეეფარდოს, თუ ამ ნაწილით გათვალისწინებული მიზნების მიღწევა შესაძლებელია სხვა, ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებით. ამასთან, სსსკ-ის მე-6 მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, უპირატესობა უნდა მიენიჭოს უფლებათა და თავისუფლებათა შეზღუდვის ყველაზე მსუბუქ ფორმას. საქართველოს სსსკ-ის 198-ე მუხლის მე-5 ნაწილის თანახმად, სასამართლომ აღკვეთის ღონისძიების კონკრეტული სახის შერჩევასა მხედველობაში უნდა მიიღოს ბრალდებულის პიროვნება, მისი ოჯახური მდგომარეობა, საქმიანობა, ასაკი, ადრე შეფარდებული რომელიმე აღკვეთის ღონისძიების დარღვევის ფაქტი, აგრეთვე, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკის მიხედვით, - სასჯელის მოსალოდნელი ზომა და მტკიცებულებები², სხვა ფაქტობრივი გარემოებები და ამ გარემოებათა გათვალისწინებით უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება.

² იხ. Aleksandr Novikov v. Russia, no. 7087/04, § 46, 11 July 2013; Becciev v. Moldova, no. 9190/03, § 58, 4 October 2005. The relevant case law of the European Court has been considered in decisions of the International Criminal Court. See, for example, Prosecutor v. Bemba and Others (ICC-OI05-01113 OA 2), Judgment on the appeal of Mr Aimé Kilolo Musamba against the decision of Pre-Trial Chamber II of 14 March 2014 entitled ‘Décision on the “Demande de mise en liberté provisoire de Maître Aimé Kilolo Musamba”’, 11 July 2014, para. 111.

⇒ **თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 22 დეკემბრის განჩინება**

ზემოაღნიშნული განჩინების გამოცხადების შემდეგ, რაც სამართლებრივად სწორად შეფასდა, მეორე დღეს - 2013 წლის 22 დეკემბერს იმავე მოსამართლემ, **მხარეთა მონაწილეობის გარეშე**, განიხილა გიორგი უგულავას თბილისის მერის თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ პროკურატურის შუამდგომლობა და დააკმაყოფილა იგი.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 159-ე მუხლის თანახმად, ბრალდებულის თანამდებობიდან გადაყენება შეიძლება, თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ ამ თანამდებობიდან ბრალდებული ხელს შეუშლის გამოძიებას, დანაშაულის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას, ან განაგრძობს დანაშაულებრივ საქმიანობას.

პროკურორის შუამდგომლობის საფუძველზე, სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ბრალდებული გიორგი უგულავა, საქმეზე შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანამდე გადაყენებული იქნა თბილისის მერის თანამდებობიდან.

აღნიშნული გადაწყვეტილება გასაჩივრდა სააპელაციო სასამართლოში, მაგრამ თბილისის სააპელაციო სასამართლომ 2013 წლის 26 დეკემბერს, №1გ/791-13 განჩინებით, ძალაში დატოვა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 22 დეკემბრის განჩინება ბრალდებულ გიორგი უგულავას თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ.

⇒ **საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილება საქმეზე - „გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“**

2014 წლის 11 თებერვალს გიგი უგულავას ადვოკატებმა ე. თბილისის მერის უფლებამოსილების შეჩერების შესახებ გადაწყვეტილება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში გაასაჩივრეს.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ 2014 წლის 23 მაისს მიიღო გადაწყვეტილება³ და დააკმაყოფილა გიორგი უგულავას კონსტიტუციური სარჩელი, რითაც არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 159-ე მუხლის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც ითვალისწინებს ადგილობრივი თვითმმართველობის საყოველთაო, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლების საფუძველზე, ფარული კენჭისყრით არჩეული პირების თანამდებობიდან გადაყენებას. ასევე, არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი ამავე კოდექსის 160-ე მუხლის პირველი ნაწილის მეორე წინადადება, რომელიც უშვებს ამგვარი გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას ზეპირი მოსმენის გარეშე.

³ იხ. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილება; საქართველოს მოქალაქე გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ: <https://bit.ly/2yA7fcY>

საკონსტიტუციო სასამართლომ, ასევე, დაადგინა, რომ ზეპირი მოსმენის გარეშე პირის თანამდებობიდან (სამუშაოდან) გადაყენების შესახებ შუამდგომლობის განხილვა სამართლიანი სასამართლოსა და დაცვის კონსტიტუციური უფლებების არათანაბომიერ შეზღუდვას წარმოადგენს.

⇒ „თბილისის განვითარების ფონდის“ საქმეზე თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 28 თებერვლის განაჩენი

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა საგამოძიებო, წინასასამართლო სხდომისა და საქმის არსებითი განხილვის კოლეგიის 2018 წლის 28 თებერვლის განაჩენით, გიორგი უგულავას მიმართ საქართველოს სსკ-ის 182-ე მუხლის მეორე ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტითა და ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით წარდგენილი ბრალდება გადაკვალიფიცირდა სსკ-ის 333-ე მუხლის პირველ ნაწილზე.

თბილისის საქალაქო სასამართლომ არ გაიზიარა ბრალდების მხარის პოზიცია, რომ გიორგი უგულავასთვის შერაცხული ბრალდებით, მის მიერ ჩადენილი ქმედება შეიცავს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლით (გათლანგვა) გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნებს და მიიჩნია, რომ წარდგენილი ბრალდების კვალიფიკაცია უნდა შეცვლილიყო, როგორც საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლის I ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაული (სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადაშეტება), რაც შეიძლება, სამართლებრივად სწორ კვალიფიკაციად შეფასდეს, რადგან საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლის თანახმად, დანაშაულს წარმოადგენს სხვისი ნივთის ან ქონებრივი უფლების მართლსაწინააღმდეგო მითვისება ან გათლანგვა, თუ ეს ნივთი ან ქონებრივი უფლება მიმთვისებლის ან გამთლანგველის მართლზომიერ მფლობელობაში ან გამგებლობაში იმყოფებოდა. მითვისებისა და გათლანგვის, როგორც საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის ობიექტური მხარის სავალდებულო ნიშანია სხვისი ქონების დაუფლება მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით. გათლანგვის დროს, დამნაშავეს შეგნებული აქვს, რომ ფლობს სხვის ქონებას, რომელიც მას მინდობილი აქვს, ითვალისწინებს, რომ თავისი მოქმედებით ზიანს აყენებს ქონების მესაკუთრეს და სურს ამ შედეგის დადგომა. დამნაშავე მოქმედებს ანგარებით და მიზნად ისახავს უკანონო შემოსავლის მიღებას სხვის ხარჯზე. ამასთან, ამ დანაშაულისათვის დამახასიათებელია ისიც, რომ გათლანგვის დროს სხვისი ქონება დამნაშავეს არა მარტო მართლზომიერ მფლობელობაში იმყოფება, არამედ ამ ქონების მიმართ განსაზღვრული უფლებამოსილებაც გააჩნია, რაც გიორგი უგულავას საქმეში, სასამართლოს შეფასებით, არ დადგინდა. შესაბამისად, გიორგი უგულავა ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სსკ-ის 333-ე მუხლის I ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში და ძირითადი სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 1 (ერთი) წლის და 8 (რვა) თვის ვადით. მასვე საქართველოს სსკ-ის 43-ე მუხლის საფუძველზე დამატებითი სასჯელის სახით 8 (რვა) თვის ვადით ჩამოერთვა სახელმწიფო სამსახურში დანიშნვითი თანამდებობის დაკავების უფლება.

2012 წლის 28 დეკემბრის „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლის საფუძველზე, საბოლოოდ, გორგი უგულავას, ძირითადი სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 1 (ერთი) წლით, 3 (სამი) თვით და 22 (ოცდაორი) დღით თავისუფლების აღკვეთა და დამატებითი სასჯელის სახით 6 (ექვსი) თვით სახელმწიფო სამსახურში დანიშნებითი თანამდებობის დაკავების უფლების ჩამორთმევა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 28 თებერვლის განაჩენით დანიშნული სასჯელი, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლის მე-2 და მე-4 ნაწილების საფუძველზე, სრულად შთანთქა „თბილსერვის ჯგუფის საქმეზე“ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 იანვრის განაჩენით დანიშნულმა სასჯელმა. თავის მხრივ, თბილისის სააპელაციო სასამართლომ, 2017 წლის 6 იანვარს მიღებული განაჩენით გორგი უგულავას შეუმცირა თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიერ „თბილსერვის ჯგუფის საქმეზე“ 2015 წელს მიღებული განაჩენით დანიშნული სასჯელი. შესაბამისად, გორგი უგულავას სააპელაციო სასამართლოს მიერ დანიშნული სასჯელი, 2015 წლიდან 2017 წლის 6 იანვრამდე უკვე მოხდილი ჰქონდა, რის გამოც 2017 წლის 6 იანვარს მან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულება დატოვა.

⇒ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2018 წლის 10 დეკემბრის განაჩენი

ბრალდების მხარემ გაასაჩივრა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება იმ საფუძველით, რომ იგი იყო უკანონო და დაუსაბუთებელი და გორგი უგულავასთვის ბრალდების დამძიმება მოითხოვა. თავის მხრივ, მსჯავრდებული გორგი უგულავას ინტერესების დამცველმა აღვოკატმა სააპელაციო საჩივარი წარადგინა სასამართლოში და პირველი ინსტანციის მიერ მიღებული განაჩენის გაუქმება და გორგი უგულავას განთავისუფლება მოითხოვა.

სააპელაციო სასამართლომ არ დააკმაყოფილა არც ბრალდების და არც დაცვის მხარის საჩივრები, სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის შეფასებები კვალიფიკაციის საკითხზე და დაადგინა, რომ სახეზე იყო სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტება, დანაშაული გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლით, რაც საჯარო მოხელის მიერ სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტებით სახელმწიფო ინტერესების დარღვევაში გამოიხატა. *შესაბამისად, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა საგამოძიებო, წინასასამართლო სხდომისა და არსებითი განხილვის კოლეგიის 2018 წლის 28 თებერვლის განაჩენი, როგორც კანონიერი, დასაბუთებული და სამართლიანი, სააპელაციო სასამართლომ უცვლელად დატოვა.*

⇒ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 10 თებერვლის განაჩენი

უზენაესი სასამართლოს პალატა (გარდა სადისციპლინო და საკვალიფიკაციო პალატებისა) არის საკასაციო ინსტანციის სასამართლო, რომელიც საქართველოს საპროცესო კანონით დადგენილი წესით განიხილავს საკასაციო საჩივრებს სააპელაციო სასამართლოების გადანყვეტილებებზე, კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით განიხილავს მისი განსჯადობისათვის მიკუთვნებულ სხვა საქმეებს⁴.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატამ, წინა ორი ინსტანციის სასამართლოსგან განსხვავებულად იმსჯელა გიორგი უგულავას ქმედებების კვალიფიკაციაზე და მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს განაჩენი უკანონოა და მასში ცვლილებები შეიტანა. პალატის შეფასებით, თბილისის სააპელაციო სასამართლომ იგი არასწორად დააკვალიფიცირა. კერძოდ, საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მსჯელობა საქმეში არსებულ პირთა მიერ ჩადენილი დანაშაულის საქართველოს სსკ-ის 333-ე მუხლით დაკვალიფიცირების თაობაზე, რადგან, უზენაესი სასამართლოს შეფასებით, აღნიშნული ზოგადი ნორმის გამოყენებით იქმნება არასწორი სისხლისსამართლებრივი პრაქტიკა, რომელიც გულისხმობს მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ ჩადენილი სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული ნებისმიერი დანაშაულის ჩადენის დაკვალიფიცირებას, როგორც უფლებამოსილების გადამეტებას.

საკასაციო სასამართლომ, შეიძლება ითქვას, მნიშვნელოვანი ყურადღება დაუთმო სსკ-ის 182-ე მუხლისა და სსკ-ის 333-ე მუხლით დასჯული სამართლებრივი სიკეთეების გამოჭვნის მკდელობას, რითაც ასაბუთებს მის მიერ შეცვლილი კვალიფიკაციის სისწორეს. კერძოდ, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს სსკ-ის 333-ე მუხლი წარმოადგენს სამოხელეო დანაშაულს. მისი სუბიექტია სახელმწიფო მოხელე ან მასთან გათანაბრებული პირი, რომლის განსაზღვრული უფლებამოსილების გარეთ ქმედებამ არსებითად დაარღვია ფიზიკური ან იურიდიული პირის უფლებები, საზოგადოების ან სახელმწიფოს კანონიერი ინტერესები, ხოლო სსკ-ის 182-ე მუხლი წარმოადგენს საკუთრების წინააღმდეგ მიმართულ ეკონომიკურ დანაშაულს. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის მაკვალიფიცირებელი ნიშანია სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენება და დანაშაულის ობიექტს წარმოადგენს სხვისი საკუთრება, რომელიც დამნაშავის მართლზომიერ მფლობელობაში ან გამგებლობაშია.

რჩება შთაბეჭდილება, რომ უზენაესი სასამართლოს პალატა, აღნიშნულ შემთხვევაში, მკაცრად გამოყოფს მხოლოდ ერთ სპეციალურ ნიშანს - დანაშაულის ეკონომიკური ხასიათის არსებობას საჯარო მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ ჩადენილ ქმედებებში, რათა ასეთ შემთხვევაში, კვალიფიკაციად გამოყენებული იქნას სსკ-ის 182-ე მუხლი (ვაფლანგვა), სსკ-ის 333-ე მუხლის

⁴ საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის მე-16 მუხლი;

ნაცვლად, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა კუმულაციურად წარმოდგენილი ამ დანაშაულის კვალიფიკაციისათვის საჭირო ორივე ნიშანი - ეკონომიკური ხასიათი და მართლზომიერი მფლობელობა ან გამგებლობა.

საკასაციო სასამართლო არ დაეთანხმა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს პალატის მსჯელობას, რომლის მიხედვით, „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ ორგანული კანონისა და „საქართველოს დედაქალაქის - თბილისის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, ქ. თბილისის მერიის ბიუჯეტის დამტკიცება და მასში ცვლილებების შეტანა განეკუთვნებოდა კოლექტიური ორგანოს - საკრებულოს უფლებამოსილებას, ხოლო მერია, როგორც კოლექტიური აღმასრულებელი ორგანო, ასრულებდა საკრებულოს გადაწყვეტილებებს. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ იგი ვერ გაიზიარებს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს დასაბუთებას, რომლის მიხედვით, „აღნიშნული პირები იყვნენ მთავრობის ცალკეული წევრები და მხოლოდ მათი უფლებამოსილება არ ყოფილა ფონდის ანგარიშზე მერიის კუთვნილი თანხების გადატანა“, რადგან ფონდის ანგარიშზე არსებული თანხების განკარგვა ხდებოდა წინასწარ შემუშავებული დანაშაულებრივი სქემის შესაბამისად, ორგანიზებული ჯგუფის მიერ, რომლის შემადგენლობაში შედიოდა გივი უგულავა და პირდაპირი განზრახვით ჩადენილი კონკრეტული დანაშაულებრივი ქმედებები პირდაპირ მიზემობრივ კავშირშია ქ. თბილისის მერიის კუთვნილი დიდი ოდენობის თანხების გაფლანგვასთან. ამასთანავე, მერიის საბიუჯეტო სახსრების ფონდის ანგარიშზე გადატანას საფუძვლად დაედო ქ. თბილისის მთავრობის დადგენილებები, რომლის შემადგენლობაშიც შედიოდა გიორგი უგულავა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატამ, წინა ორი სასამართლო ინსტანციისაგან განსხვავებით, მიიჩნია, რომ გიორგი უგულავას ქმედების კვალიფიკაციას წარმოადგენს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლის მეორე ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტითა და ამავე მუხლის მესამე ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დანაშაული, რაც გულისხმობს პირის მართლზომიერ მფლობელობას ან გამგებლობაში მყოფი სხვისი ნივთის დიდი ოდენობით გაფლანგვას, სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით, ჩადენილს ორგანიზებული ჯგუფის მიერ. აღნიშნულის დასამტკიცებლად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატა მიუთითებს, რომ სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულებრივი ქმედება - გაფლანგვა, ეკონომიკური ხასიათის დანაშაულია, კერძოდ - დანაშაული საკუთრების წინააღმდეგ. შესაბამისად, დანაშაულებრივი ქმედების ობიექტური მხარე გამოხატულია გაფლანგვის ფორმით. აღნიშნული დანაშაულის ჩამდენ პირს, როგორც სპეციალურ სუბიექტს, მასზე მინიჭებული უდავო უფლებამოსილებით, „სხვისი ქონება“, რომლის გაფლანგვაც ბრალად აქვს შერაცხული, მართლზომიერ მფლობელობას ან გამგებლობაში უნდა გააჩნდეს. სააპელაციო სასამართლოსაგან განსხვავებით, უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატამ განმარტა, რომ აღნიშნული უფლებამოსილება ასევე კუმულაციურად უნდა გულისხმობდეს, სხვადასხვა მართლზომიერი ან არამართლზომიერი განზრახვით ქმედებათა განხორციელებას ამ ქონების

განკარგვით, სარგებლობით, გასხვისებით ან სხვა მიზნობრივი ან არამიზნობრივი მოტივებით.

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სსკ-ის 301-ე მუხლით, 307-ე მუხლის I ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით, მე-3 ნაწილით და გიგი უგულავა დამნაშავედ ცნო საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტითა და ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“, „ბ“ ქვეპუნქტებით და ძირითადი სასჯელის სახედ და ზომად განუსაზღვრა 9 (ცხრა) წლით თავისუფლების აღკვეთა, ხოლო დამატებითი სასჯელის სახით, სსკ-ის 43 მუხლის საფუძველზე, 8(რვა) თვით ჩამოერთვა სახელმწიფო სამსახურში დანიშნვითი თანამდებობის დაკავების უფლება.

ასევე, „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს 2012 წლის 28 დეკემბრის კანონის მე-12 მუხლის საფუძველზე, გიორგი უგულავას გაუნახევრდა როგორც ძირითადი, ასევე დამატებითი სასჯელის ვადა და საბოლოოდ, სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 4 (ოთხი) წლითა და 6 (ექვსი) თვით თავისუფლების აღკვეთა, ხოლო დამატებითი სასჯელის სახით 4 (ოთხი) თვით ჩამოერთვა სახელმწიფო სამსახურში დანიშნვითი თანამდებობის დაკავების უფლება.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, მსჯავრდებულ გიორგი უგულავას სასჯელის მოხდის ვადაში ჩაეთვალა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 იანვრის განაჩენით დანიშნული სასჯელი - 1 (ერთი) წლით, 3 (სამი) თვითა და 22 (ოცდაორი) დღით თავისუფლების აღკვეთა და დამატებითი სასჯელის სახით დანიშნული - 6 (ექვსი) თვით სახელმწიფო სამსახურში დანიშნვითი თანამდებობის დაკავების უფლება.

საბოლოოდ, გიორგი უგულავას მოსახდელად განესაზღვრა 3 (სამი) წლით, 2 (ორი) თვითა და 8 (რვა) დღით თავისუფლების აღკვეთა, ხოლო დამატებითი სასჯელის სახით - 4 (ოთხი) თვით სახელმწიფო სამსახურში დანიშნვითი თანამდებობის დაკავების უფლების ჩამორთმევა - ჩაეთვალა მოხდილად.

სავარაუდო პოლიტიკური მოტივი და სამართლებრივი ხარვეზები

დოკუმენტის ამ თავში, საერთაშორისო პრაქტიკაზე დაყრდნობით და ქართული სპეციფიკის გათვალისწინებით, გაანალიზდა პოლიტიკური პატიმრის სტატუსის არსებობისთვის საჭირო კრიტერიუმები და ამ კონტექსტში შეფასდა ქალაქ თბილისის ყოფილი მერის, გიგი უგულავას საქმის დეტალები.

ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეამ 2012 წლის 26 ივნისს მიიღო რეზოლუცია, რომელიც ამტკიცებს პოლიტიკური პატიმრების შესახებ კრიტერიუმებს⁵.

საგულისხმოა, რომ ტერმინი „პოლიტპატიმარი“ არ გულისხმობს ასეთ პირთა ბოლომდე უდანაშაულობას. ზოგიერთ შემთხვევაში, პოლიტიკური პატიმრები დანაშაულები არიან, მაგრამ დანაშაული რაკი ჩაიდინეს, ამ კონკრეტული დანაშაულის ჩადენის ფაქტი ხელისუფლების მხრიდან არ უნდა იქნას საკუთარი მიზნებისთვის გამოყენებული და სასჯელიც, პოლიტიკური მიზნებიდან გამომდინარე, არ უნდა იყოს შეუსაბამოდ მკაცრი⁶.

პოლიტიკურ პატიმრად ცნობა პირს არ ათავისუფლებს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან და არ შეიცავს მისი ქმედების მორალურ შეფასებას, განსხვავებით - „სინდისის პატიმრისაგან“. „საერთაშორისო ამნისტიის“ განსაზღვრებით, „სინდისის პატიმარი“ არის ადამიანი, რომელიც პატიმრობაში იმყოფება მხოლოდ იმის გამო, რომ მშვიდობიანად გამოხატავდა თავის პოლიტიკურ, რელიგიურ ან მეცნიერულ შეხედულებებს, ანუ არ მიმართავდა ძალადობას და არ ახდენდა ძალადობის პროპაგანდას. ამ შემთხვევაში, არ დგინდება, პირის მხრიდან, დანაშაულის ჩადენის ფაქტი⁷.

პოლიტიკურ პატიმრად ვინმეს ცნობით არავის ენიჭება მისი დაუყოვნებლივ და უპირობოდ გათავისუფლების მოთხოვნის უფლება, მაგრამ სამაგიეროდ, აუცილებელია მას გარანტირებულად ჰქონდეს სამართლიანი სასამართლოს უფლება.

ევროსაბჭოს კრიტერიუმების მიხედვით, „თავისუფლებააღკვეთილი პირი „პოლიტიკური პატიმრის“ გაგებას ექვემდებარება, თუ თავისუფლების აღკვეთა მოხდა პროცესუალური გარანტიების აშკარა დარღვევებით და არსებობს ვარაუდის საფუძველი, რომ ეს დაკავშირებულია ხელისუფლების პოლიტიკურ მოტივებთან⁸.

⁵ იხ. ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის 2012 წლის 26 ივნისის რეზოლუციით გათვალისწინებული კრიტერიუმები პოლიტიკური პატიმრის შესახებ: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=18995&lang=en> .

⁶ იხ. ევროპის საბჭოს კრიტერიუმები: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17179&lang=en> .

⁷ იხ. საერთაშორისო ამნისტიის კვლევა: „იუგოსლავიის სინდისის პატიმრები“; გვ. 23. <https://www.amnesty.org/download/Documents/200000/eur480201985en.pdf> .

⁸ იხ. <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17179&lang=en> .

გარდა ამისა, ეს კრიტერიუმი „საერთაშორისო ამნისტიის“ კრიტერიუმებს ემთხვევა. კერძოდ: საქმე შეიცავს „შესამჩნევ პოლიტიკურ ელემენტს“; „საქმეზე მთავრობა არ უზრუნველყოფს „საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის სამართლიან სასამართლოს“⁹.

ევროპის საბჭოს და საერთაშორისო ამნისტიის კრიტერიუმების მიხედვით, გიორგი უგულავას საქმეში ადამიანის უფლებათა ცენტრის მიერ იდენტიფიცირებულია რიგი საპროცესო-სამართლებრივი პრობლემური საკითხები.

1. დაირღვა საკასაციო საჩივრის განხილვის 6-თვიანი ვადა

საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის თანახმად, ყოველ ადამიანს აქვს უფლება, თავის უფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს. საქმის სამართლიანი და დროული განხილვის უფლება უზრუნველყოფილია. სამართლიანი სასამართლოს უფლება მოიცავს საქმის გონივრულ ვადებში განხილვის უფლებას, რაც თავის მხრივ, აისახება სასამართლოს ხელმისაწვდომობასა და გონივრულად სწრაფ მართლმსაჯულებაზე. გარდა ამისა, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-6 მუხლით გარანტირებულია სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება. კონვენციის ეს მუხლი სამოქალაქო უფლებათა და მოვალეობათა განსაზღვრისას ან წარდგენილი ნებისმიერი სისხლისსამართლებრივი ბრალდების საფუძვლიანობის გამორკვევისას, ყველას ანიჭებს გონივრულ ვადაში მისი საქმის სამართლიანი და საქვეყნო განხილვის უფლებას კანონის საფუძველზე შექმნილი დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი სასამართლოს მიერ¹⁰.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკის მიხედვით, სამოქალაქო საქმეებზე „გონივრული ვადის“ ათვლა იწყება საქმის წარმოების დანცების, ხოლო სისხლის სამართლის საქმეებზე ბრალდების წაყენების მომენტიდან¹¹.

„თბილისის განვითარების ფონდის საქმეში“, მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის პრაქტიკულ ასპექტებში, ერთ-ერთ არსებითი მნიშვნელობის დარღვევას წარმოადგენს საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული საკასაციო საჩივრის განხილვის 6-თვიანი ვადის დაუცველობა.

საქმის განხილვა უნდა დასრულებულიყო 2019 წლის ივლისში, ნაცვლად ამისა, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 303-ე მუხლის მე-8 ნაწილის მოთხოვნათა დარღვევით, უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატამ, საქმეზე გადანყვეტილება გამოაცხადა 2020 წლის 10 თებერვალს.

⁹ იხ. გზამკვლევი პოლიტიკური პატიმრების შესახებ საქართველოში, თბილისი, 2012.

http://assembly.coe.int/Communication/2012-06-26_ENpressajdoc21.pdf.

¹⁰ იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადანყვეტილება საქმეზე - *Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*, 32§ და *Levages Prestations Services v. France*, 46§;

¹¹ იხ. *Case of buchholz v. Germany* 1981, 6 May 1981: <https://www.legal-tools.org/doc/36ea8a/pdf/>.

ამასთან, სასამართლოს ეფექტიანობის კომპონენტში მნიშვნელოვანია, შეფასდეს, თუ რამდენად არის სასამართლო სისტემა მზად, გონივრულ ვადებში დაიცვას ადამიანის უფლებები და მათი უფლებების დარღვევის წინააღმდეგ გაატაროს შესაბამისი სამართლებრივი ღონისძიებები.

ამ შემთხვევაში, სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის ნდობის საკითხთან მიმართებით, ცალსახად მნიშვნელოვანია შეფასდეს ისეთი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებიც უკავშირდება გიორგი უგულავას, როგორც პოლიტიკური პარტია - „ევროპული საქართველოს“ ერთ-ერთი ლიდერის პოლიტიკური კარიერის გააქტიურებას, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვან ფაზაში შევიდა თბილისში 2019 წლის 20-21 ივნისის ფართომასშტაბიანი საპროტესტო აქციების შემდეგ.

სისხლისსამართლებრივი დევნის ორგანოების მიერ გიორგი უგულავას წინააღმდეგ „თბილისის განვითარების ფონდის საქმის“ „გაცოცხლება“ (საკასაციო საჩივრის ნ-თვიანი ვადა უკვე დარღვეული იყო) დროსა და სივრცეში თანხვედრაშია საქართველოში მიმდინარე მწვავე და მნიშვნელოვან პოლიტიკურ პროცესებთან, რაშიც უგულავა აქტიურად იყო ჩართული. მიმდინარე სოციალურ-პოლიტიკური პროცესები საფრთხეს უქმნიდა მოქმედი ხელისუფლების პოლიტიკურ სტაბილურობას, რის გამოც არაერთი რეპრესიული ნაბიჯი გადაიდგა ხელისუფლების მხრიდან¹². ეს კი, სახელმწიფოში მართლმსაჯულებისადმი საზოგადოების ნდობასა და მოქალაქეთა სამართლიანობის განცდაზე მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს და სახელმწიფოს მხრიდან, „შერჩევითი სამართლის“ განხორციელებასა და პოლიტიკური მოტივით დაინტერესების საკითხებზე კითხვებს აჩენს.

ამდენად, სწრაფ და ხარისხიან მართლმსაჯულებას, როგორც სამართლიანი სასამართლოს განმსაზღვრელ ერთ-ერთ ინდიკატორს, სამართლებრივთან ერთად, უდიდესი პრაქტიკული მნიშვნელობაც გააჩნია. სამართლიანი სასამართლოს უფლება ფიქციაა, თუკი მისი ცხოვრებაში რეალიზება გონივრული, დარღვეული უფლების აღდგენისათვის ადეკვატური ვადის დაცვით არ განხორციელდა. თუ სასამართლო ვერ უზრუნველყოფს უფლების დაცვისა და აღდგენის დროული მექანიზმების არსებობას, სამართლიანი სასამართლოს არათუ უფლება, არამედ იდეაც კი, განუსაზღვრელ დროში იკარგება. ეს კი, სრულიად სამართლიანად, მართლმსაჯულების ორგანოებზე სახელმწიფო ხელისუფლების მხრიდან ზეგავლენის ნიშნებზე მიუთითებს, როდესაც სახელმწიფო მათ პოლიტიკური ინტერესების გასატარებლად იყენებს.

2. არსებობდა საქმის განმხილველი ერთ-ერთი მოსამართლის - შალვა თაღუმაძის აცილების საფუძველი

საქმის სააპელაციო განხილვისას და პროკურატურის მიერ საკასაციო საჩივრის წარდგენისას, შალვა თაღუმაძე იკავებდა საქართველოს გენერალური პროკურორის

¹² იხ. ადამიანის უფლებების მდგომარეობა საქართველოში, 2019 წელი. გვ.48. ადამიანის უფლებათა ცენტრი: <https://www.hridc.org/admin/editor/uploads/files/pdf/report2020/annual%202019-geo.pdf>.

თანამდებობას. 2019 წლის 12 დეკემბერს საქართველოს პარლამენტმა მხარი დაუჭირა უკვე ყოფილი გენერალური პროკურორის, შალვა თადუმაძის უზენაესი სასამართლოს მოსამართლედ განმსწესებას. თადუმაძის დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის მიმართ მწვავე კითხვები არსებობდა. ამიტომ ამ გადაწყვეტილებამ უფლებადამცველი საზოგადოებრივი ორგანიზაციების კრიტიკა დაიმსახურა, მაგრამ სამოქალაქო საზოგადოების მოთხოვნების უგულებელყოფით, შალვა თადუმაძე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლედ მაინც იქნა არჩეული¹³. მართალია, სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას შალვა თადუმაძე საქმეზე პროკურორად პირადად არ გამოდიოდა, მაგრამ გასათვალისწინებელია, რომ საქართველოს პროკურატურაში დადგენილია მკაცრად ვერტიკალური დაქვემდებარების სისტემა, სადაც ყველა ქვემდგომი პროკურორი ვალდებულია, ზემდგომი პროკურორის მითითება შეასრულოს, ხოლო პროკურატურის ყველა თანამშრომელი გენერალურ პროკურორს ემორჩილება¹⁴. ეს ვერტიკალური დაქვემდებარება და კომუნიკაცია განსაკუთრებით აქტუალურია ყოფილი მაღალი თანამდებობის პირების წინააღმდეგ მიმდინარე და სხვა სპეციფიკის მქონე გახმაურებულ საქმეებთან დაკავშირებით.

საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას, მსჯავრდებული გიორგი უგულავას ინტერესების დამცველმა შუამდგომლობით მიმართა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატას, მოსამართლე შალვა თადუმაძის აცილების თაობაზე. შუამდგომლობის თანახმად, აღნიშნულ საქმეზე სააპელაციო სასამართლოში ბრალდების მხარდაჭერისა და საკასაციო საჩივრის წარდგენის პროცესში საქართველოს გენერალური პროკურორი იყო შალვა თადუმაძე. საქმეზე მაღალი საზოგადოებრივი რეზონანსისა და პოლიტიკური ინტერესის არსებობის პირობებში, დაცვის მხარეს შეუძლებლად მიაჩნდა, ამ სააპელაციო განხილვის პროცესის მიმდინარეობითა და შედეგებით დაინტერესებული არ ყოფილიყო საქართველოს გენერალური პროკურორი. ამავდროულად, დაცვის მხარე მიუთითებდა, რომ წარმოუდგენლად მიაჩნდა, მოსამართლე შალვა თადუმაძის ინფორმირება არ მოეხდინათ გენერალური პროკურატურის პროკურორებს. შესაბამისად, მიუთითებდნენ, რომ არსებობდა სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 59-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტით (რაც გულისხმობს შემდეგს: მოსამართლე ვერ მიიღებს მონაწილეობას სისხლის სამართლის პროცესში თუ არსებობს სხვა გარემოება, რომელიც საეჭვოს ხდის მის ობიექტურობასა და მიუკერძოებლობას) მოსამართლის აცილების საფუძველი. დაცვის მხარის შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა.

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ ანალოგიური საფუძველით საქმე აიცილა გენერალური პროკურორის ყოფილმა მოადგილემ, მამუკა ვასაძემ, რომელსაც უზენაეს სასამართლოში ასევე უნდა განეხილა უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარე საქმე.

¹³ იხ.: http://coalition.ge/index.php?article_id=220&clang=0 .

ასევე - http://coalition.ge/index.php?article_id=236&clang=0 .

¹⁴ იხ. „პროკურატურის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-9 მუხლი.

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკის მიხედვით, სასამართლოს მოსამართლის პირადი დამოკიდებულება და ქცევა უნდა ქმნიდეს საზოგადოებაში მისი მიუკერძოებლობის განცდას. მოსამართლემ, რომლის მიკერძოებულობის მიმართაც აშკარა ეჭვი ჩნდება, საქმის განხილვაში მონაწილეობა არ უნდა მიიღოს. მოსამართლე უნდა იყოს კანონისა და მოსამართლის ფიციის ერთგული, მართლმსაჯულების განხორციელებისას კანონისა და სამართლის უზენაესობის გარანტი. მისი აზრი არ უნდა მერყეობდეს პოლიტიკური, სოციალური, მხარის ინტერესის, საზოგადოებრივი ზემოქმედების ან სხვაგვარი ურთიერთობის ზეგავლენის გამო, ანდა კრიტიკის შიშით¹⁵. მოსამართლის მიუკერძოებლობა მის მიერ თავისი მოვალეობების ჯეროვნად შესრულების აუცილებელი პირობაა. ის ვრცელდება არა მხოლოდ გამოტანილი გადაწყვეტილების შინაარსზე, არამედ იმ პროცესზეც, რომელიც წინ უძღვის გადაწყვეტილების მიღებას¹⁶.

ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს უკვე აქვს დადგენილი დარღვევა ისეთ საქმეში, სადაც პირი ერთი მხარის წინააღმდეგ ორ საქმეში მონაწილეობდა - პირველ შემთხვევაში გამოდიოდა მონაწილედ მხარის ადვოკატის როლში, ხოლო მოგვიანებით სხვა საქმეში იმავე პირის მიმართ მოსამართლის ფუნქციები შეითავსა¹⁷.

სასამართლოს დაბალ ინსტანციაში გიგი უგულავას საქმის განხილვის დროს მოქმედი გენერალური პროკურორის მიერ უზენაეს სასამართლოში იმავე საქმის მოსამართლის ამპლუაში განხილვა სამართლიანად აჩენს ეჭვებს მისი ობიექტურობის შესახებ.

საქართველოს სახალხო დამცველის შეფასებით, გიგი უგულავას საქმიდან იკვეთება ხარვეზები როგორც მოსამართლის მიუკერძოებლობის, ისე - კანონის საფუძველზე დანიშნული მოსამართლის საკითხთან დაკავშირებით¹⁸.

საგულისხმოა, რომ საქმეში, სადაც მსგავსი შინაარსის, კერძოდ, მოსამართლის დანიშვნის პროცედურებთან დაკავშირებით ხარვეზები იკვეთებოდა, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პალატამ სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა უკვე დაადგინა¹⁹.

3. ცამეტ დღეში შესწავლილი მრავალტომიანი საქმე და გამოტანილი განაჩენი

გიორგი უგულავას უფლებადამცველმა ადამიანის უფლებათა ცენტრის მონიტორინგთან გასაუბრებისას განაცხადა, რომ მოსამართლეებმა - მერაბ

¹⁵ იხ. საქართველოს სამოსამართლო ეთიკის წესები, მუხ. 2.

¹⁶ იხ. „მოსამართლეთა ქცევის ბანგალორის პრინციპები“, მეორე ღირებულება - მიუკერძოებლობა.

¹⁷ იხ. ვეტშტაინი შვეიცარიის წინააღმდეგ, 33958/96, პარა. 47. <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-63679>.

¹⁸ იხ. სახალხო დამცველის განცხადება გიგი უგულავას მიმართ გამოტანილ განაჩენთან დაკავშირებით: <https://bit.ly/2VwjvEd>.

¹⁹ იხ. გუდმუნდურ ანდრი ასტრადსონი ისლანდიის წინააღმდეგ, 26374/18. <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-191701>.

გაბინაშვილმა და შალვა თაღუმაძემ, „თბილისის განვითარების ფონდის“ მრავალტომიანი საქმე, რომელზეც დაკითხულია ათეულობით მონწივე, შეისწავლეს და გადაწყვეტილება მიიღეს 13 სამუშაო დღეში. ადვოკატის შეფასებით, ეს გარემოება აჩენს ეჭვს, რომ ისინი საქმეს სრულყოფილად არ იცნობდნენ და გადაწყვეტილება მიიღეს პოლიტიკური შეკვეთის შესაბამისად.

სასამართლოს განაჩენი უნდა იყოს კანონიერი, დასაბუთებული და სამართლიანი²⁰. შეუძლებელია, სასამართლოს განაჩენი პასუხობდეს ამ მოთხოვნებს, თუკი ბრალდებული პროცესის წარმოებისას არ ყოფილა უზრუნველყოფილი სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლებით. საქმის არსებითი განხილვისას იწყება მტკიცებულებათა გამოკვლევა და უშუალოდ ამ დროს არის უმნიშვნელოვანესი, სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება იყოს დაცული, რაც, პირველ რიგში, რეალიზებული უნდა იქნას მტკიცებულებებისა და საქმის გარემოებების ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად გამოკვლევაში.

4. საკასაციო სასამართლოს მიერ ზეპირი მოსმენის გარეშე საქმის განხილვა

გიორგი უგულავას მსჯავრი დაედო განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის ჩადენისათვის ზეპირი მოსმენის გარეშე, მაშინ, როდესაც ამავე საქმეზე პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებმა ნაკლებად მძიმე დანაშაულის კვალითუკაცია გამოიყენეს. საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ გიორგი უგულავას, მის მიერ განხორციელებული ქმედებებისათვის, განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულზე ისე გადაუკვალიფიცირა მუხლი, რომ მას და მის ადვოკატს მოსაზრების წარდგენის შესაძლებლობა არ ჰქონია.

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობა საკასაციო სასამართლოს, სააპელაციო სასამართლოს მსგავსად, ანიჭებს უფლებამოსილებას, საქმე განილოს ზეპირი მოსმენის გარეშე, მაგრამ სააპელაციო სასამართლოსაგან განსხვავებით, საკასაციო სასამართლო არ არის შეზღუდული დანაშაულების კატეგორიებითა და საჩივრის მოთხოვნით. შესაბამისად, თუ ჩათვლის საჭიროდ, რომ საქმის სწორი სამართლებრივი კვალითუკაცისათვის პირის დასწრება და საქმის ზეპირი მოსმენით გამართვა არის საჭირო, შეუძლია, პირი მიიწვიოს სასამართლო სხდომაზე. გარდა ამისა, საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვა სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლების უმნიშვნელოვანესი ნაწილია.

შესაბამისად, თუ არ არსებობს ზეპირი მოსმენიდან გადახვევის გამამართლებელი განსაკუთრებული გარემოებები, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის I პარაგრაფით უზრუნველყოფილი საჯარო განხილვის უფლება გულისხმობს ზეპირ მოსმენას, სულ მცირე, პირველი ინსტანციის წინაშე²¹. აქედან გამომდინარე, *უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატას, შეეძლო, ზეპირი მოსმენით განეხილა გიორგი უგულავას საქმე, რადგან არსებობდა საქმის ფაქტობრივ*

²⁰ იხ. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, მუხლი 259.

²¹ იხ. Fischer v. Austria, § 44; <https://hudoc.echr.coe.int/fre-press?i=001-59475>. Salomonsson v. Sweden, § 36. <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/001-60736.pdf>.

გარემოებებთან და საქმის კვალიფიკაციასთან დაკავშირებული სადავო ფაქტები, რომელთა ზეპირი განხილვა აუცილებელია და ხელს შეუწყობდა საზოგადოების ნდობას სასამართლოს გადაწყვეტილებისადმი. შესაბამისად, რჩება შთაბეჭდილება, რომ ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვა, როცა საქმე მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესით სარგებლობდა, მიზნად ისახავდა მართლმსაჯულების საიდუმლოდ, საზოგადოების მხრიდან კრიტიკული განხილვის გარეშე განხორციელებას.

5. სავარაუდო ბრალდებული და შერჩევითი სამართალი

საგულისხმოა, რომ ამ საქმეზე პროკურატურას არათუ ბრალდება არ წაუყენებია, სასამართლოს წინაშე მონმის სახითაც კი არ დაუკითხავს თბილისის ვიცე-მერი დავით ნინიძე, ვის მიერ ხელმოწერილი აქტების საფუძველზეც განხორციელდა ქალაქ თბილისის ბიუჯეტიდან ა(ა)იპ „თბილისის განვითარების ფონდისთვის“ იმ თანხების გამოყოფა, რის გათვალისწინებაც დაედო გივი უგულავას მსჯავრი.

ეს გარემოება შესაძლოა, მიანიშნებდეს, რომ პროკურატურასა და სასამართლოს ობიექტური მართლმსაჯულების განხორციელება კი არა, არამედ გივი უგულავას მიმართ შერჩევითი დევნის განხორციელება ჰქონდათ ამოცანად დასახული, პოლიტიკური საქმიანობის ხელშემლის მიზნით.

6. გიორგი უგულავას საქმეში „ორმაგი დასჯის აკრძალვის“ პრინციპის შესაძლო დარღვევის შეფასება

მსჯავრდებულის ადვოკატის, საზოგადოების წევრთა ნაწილის და პოლიტიკურ პირთა მიერ ვრცელდება განცხადებები, რომ გიორგი უგულავას მიმართ დაირღვა **ორმაგი დასჯის აკრძალვის პრინციპი**. მიუთითებენ, რომ მის მიმართ ზუსტად იგივეობრივი შინაარსის ბრალდების სხვა საქმეზე (ე.წ. შპს „თბილსერვის ჯგუფის“ საქმე), 2017 წელს საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ძალაში დატოვა ნაკლებად მძიმე დანაშაულის კვალიფიკაცია და გიორგი უგულავას სასჯელი მოხდილად ჩაუთვალა. გამომდინარე აქედან, გიორგი უგულავას ადვოკატი, ბექა ბასილაია მიიჩნევს, რომ 2020 წლის 10 თებერვლის გადაწყვეტილებით, განხორციელდა უგულავას ორგზის დასჯა.

ადამიანის უფლებათა ცენტრს განსხვავებული პოზიცია აქვს აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით და მიაჩნია, რომ ქმედება, რომელზეც მსჯავრი დაედო გიორგი უგულავას, არ წარმოშობილა ე.წ. შპს „თბილსერვის ჯგუფის“ საქმის იდენტური ფაქტებიდან ან არსებითად იმავე ფაქტებიდან. ასევე, არ გვაქვს კონკრეტულ გარემოებათა ერთობლიობა, რომლებიც შეეხება იმავე ბრალდებულს და დროში და სივრცეში ერთმანეთთან განუყოფლად არის დაკავშირებული მსჯავრდებული იმ საქმის ფაქტობრივი გარემოებებით, რომლის გამოც იხდის მსჯავრს თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში.

საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად, არავის დაედება განმეორებით მსჯავრი ერთი და იმავე დანაშაულისათვის. ანალოგიური

უფლება გარანტირებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-7 დამატებითი ოქმის მე-4 მუხლით. ნორმის მიზანია, პირი დაიცვას იგივე ქმედებისათვის უკვე დასრულებული სისხლის სამართლის პროცესის ხელახლა დაწყებისაგან. ორმაგი დასჯის აკრძალვა ემსახურება სამართლებრივი მშვიდობის უზრუნველყოფას და ამით ადამიანის ღირსების დაცვას. საქმე ეხება განსაკუთრებულ ფუნდამენტურ კონვენციურ უფლებას, რომლისგანაც, როგორც კონვენციის მე-7 ოქმის მე-4 მუხლის მე-3 აბზაციდან ნათლად ჩანს, ომის ან სხვა საგანგებო მდგომარეობის დროსაც არ შეიძლება გადახვევა²². ორმაგი მსჯავრდების აკრძალვა მიზნად ისახავს, რომ უზრუნველყოს განაჩენის მატერიალური კანონიერი ძალის სტაბილურობა²³. მთავარ კომპონენტს წარმოადგენს „ერთი და იმავე დანაშაულის“ ცნება. ორმაგი დასჯის აკრძალვის პრინციპი (*ne bis in idem*) დეტალურად არის განმარტებული ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ გადაწყვეტილებებში – *Zolotukhin v. Russia*²⁴, რომელიც შედარებით ახლებურ მიდგომას ითვალისწინებს. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ მე-7 ოქმის მე-4 მუხლი კრძალავს მეორე „დანაშაულისთვის“ საქმის წარმოებას პროკურატურის თუ სასამართლოს მიერ მაშინ, როდესაც ქმედება წარმოიშვა იდენტური ფაქტებიდან ან არსებითად იმავე ფაქტებიდან.

ადამიანის უფლებათა ცენტრის შეფასებით, მსგავსი რამ გიორგი უგულავას საქმეში არ იკვეთება.

ერთი და იმავე ქმედებისათვის ორჯერ მსჯავრდების აკრძალვის პრინციპი დარღვეულია მხოლოდ მაშინ, თუ არსებობს ოთხი ელემენტი კუმულაციურად: (1) ახალი მსჯავრდების დროს სისხლის სამართლის საქმეზე პირველი ინსტანციის სასამართლოს განაჩენის არსებობა; (2) ახალი მსჯავრდება იგივე ქმედებისათვის; ეს საკითხი სტრასბურგის სასამართლოს გადაწყვეტილებებში არ არის ერთგვაროვნად გადაჭრილი²⁵; (3) კანონიერი ძალის მიუხედავად, ქმედებისათვის ხელახალი სისხლისსამართლებრივი დევნის ან მსჯავრდების განხორციელება იმავე სახელმწიფოში²⁶; (4) პროცესის განახლების ახლად გამოვლენილი გარემოების

²² იხ. ერთი და იგივე ქმედებისათვის ორჯერ მსჯავრდების დაუშვებლობის კონსტიტუციური პრინციპის განსხვავებულ გაგებაზე ევროსაბჭოსა და ევროკავშირის სამართლის მიხედვით; იხ. ტურავა, ევროპული სისხლის სამართალი, 2010, 137; ტურავა, სისხლის სამართალი, დანაშაულის მოძღვრება, 2011, 140.

²³ იხ. NJW (47) 2004, 279.

²⁴ იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2009 წლის 10 თებერვლის გადაწყვეტილება საქმეზე *Zolotukhin v. RUS*, განაცხადი 14939/03, 53-ე პუნქტი. <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-80962>.

²⁵ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს შემდეგი სამი გადაწყვეტილება აყალიბებს ერთმანეთისაგან განსხვავებულ თვალსაზრისებს: *CASE OF GRADINGER v. AUSTRIA*, 23.10.1995: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57958%22%5D%7D>; *Oliveira v. Switzerland*, 30.7.1998: <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-5334>; 29. 5. 2001, *Franz Fischer v. AUT*. <https://hudoc.echr.coe.int/fre-press/?i=001-59475>.

²⁶ იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2004 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე *Nikitin v. RUS*, განაცხადი 50178/99, 37-ე პუნქტი;

არარსებობა. მნიშვნელოვანია ის ფაქტიც, რომ ორმაგი დასჯის აკრძალვის პრინციპი არ ირღვევა, თუ საქმე ეხება პროცესის ხელახალ განახლებას ახალ გარემოებათა გამო²⁷. აღნიშნული არცერთი შემთხვევა არ გვაქვს გიორგი უგულავას საქმეში, შესაბამისად, სახელმწიფოს მხრიდან ორმაგი დასჯის აკრძალვის პრინციპი არ დარღვეულა.

აეროპორტის ინციდენტის საქმე

როგორც „საერთაშორისო ამნისტიის“, ასევე ევროსაბჭოს კრიტერიუმებიც ყველა იმ საქმეს მოიცავს, სადაც იკვეთება პოლიტიკური მოტივით დაპატიმრების ალბათობა. ერთ-ერთი კრიტერიუმის თანახმად, **პოლიტიკური პატიმარია პირი, რომელსაც არ ჩაუდენია სისხლის სამართლის დანაშაული და მთლიანად იყო გაყალბებული მისი საქმე.** უფრო ვრცლად, ეს გულისხმობს ისეთ შემთხვევას, როდესაც პირის დაპატიმრებას საფუძვლად დაედო არაადეკვატური და საკამათო მტკიცებულებები და არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რომ ყალბია მტკიცებულებები ან/და მოწმის ჩვენება, რომლის გათვალისწინებითაც პატიმრობა გამოიყენეს.

საინტერესოა საქართველოს უფლებადამცველი საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წარმომადგენლების მიერ 2012 წელს შემუშავებული კრიტერიუმები, სადაც ქართული რეალობის გათვალისწინებით მითითებულია, რომ **დანაშაული, შესაძლოა, პროვოცირებული იყოს პოლიტიკური მოტივებით.** დოკუმენტის თანახმად, ევროსაბჭოს და საერთაშორისო ამნისტიის მიერ დადგენილი კრიტერიუმების გაზიარებით და საქართველოში არსებული პრაქტიკისა თუ ტენდენციის გათვალისწინებით, პოლიტიკურ პატიმრად შესაძლოა, მიჩნეული იყოს პირი, თუკი იგი დააკავეს, დააპატიმრეს ან თავისუფლება აღუკვეთეს სამართალდარღვევის ან დანაშაულისთვის, რომელიც პროვოცირებული იყო პოლიტიკური მოტივაციით, ხელისუფლების ან/და სხვა დაინტერესებული პირების მიერ²⁸.

ამ მხრივ, საინტერესოა, გიორგი უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარე კიდევ ერთი - ე.წ. აეროპორტის ინციდენტის საქმე.

2019 წლის 11 დეკემბერს, დაახლოებით, 12:00 საათზე, შოთა რუსთაველის სახელობის თბილისის საერთაშორისო აეროპორტში გაფრენის დარბაზში მდებარე კაფე „ეფეს ბიერ პორტში“ გიორგი უგულავას და გიორგი გაბაშვილს თავს დაესხნენ ბ.გ. და დ.პ. , რომლებმაც გიორგი უგულავასა და გიორგი გაბაშვილს მიაყენეს როგორც სიტყვიერი, ასევე ფიზიკური შეურაცხყოფა.

http://sutyajnik.ru/rus/echr/judgments/nikitin_eng.html. 2005 წლის 15 მარტის გადაწყვეტილება საქმეზე Horciag v. ROU, განაცხადი 70982/01.

²⁷ იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2004 წლის 20 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე Nikitin v. RUS, განაცხადი 50178/99, 45-ე პუნქტი.

http://sutyajnik.ru/rus/echr/judgments/nikitin_eng.html.

²⁸ კრიტერიუმები ვრცლად იხ. მეგზური პოლიტიკური პატიმრების შესახებ. 2012 წ. გვ. 32:

<http://www.humanrights.ge/admin/editor/uploads/pdf/angarishebi/hrh/politikuri%20patimrebi-gzamkvlevi-geo.pdf>

2019 წლის 11 დეკემბრის დადგენილებით, გიორგი უგულავას ბრალი დაედო საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 126-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენაში. ბრალდების ვერსიით, გიორგი უგულავამ ბ.გ.-ს მიაყენა ფიზიკური დაზიანება.

როგორც სასამართლოში ბრალდებულის პირველი წარდგენის და აღკვეთის ღონისძიების გამოყენების შესახებ განჩინებიდან ირკვევა, 2019 წლის 12 დეკემბერს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს შუამდგომლობით მიმართა პროკურორმა თამარ ზაქუტაშვილმა. მან ბრალდებულ გიორგი უგულავას მიმართ აღკვეთის ღონისძიების სახით გირაოს 5000 (ხუთი ათასი) ლარის ოდენობით და დამატებითი ღონისძიების სახით - პასპორტისა და პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტების ჩაბარების ვალდებულება ითხოვა იმ მოტივით, რომ აღკვეთის მისი შემდგომი დანაშაულებრივი საქმიანობა, უზრუნველყოფილი იქნეს განაჩენის აღსრულება და სხვა საპროცესო სამართლებრივი მიზნები.

მოსამართლემ მიიჩნია, რომ მტკიცებულებათა მოპოვებისათვის ხელის შეშლისა და მონწილეობაზე ზემოქმედების საფრთხის აღსაკვეთად, გირაოს შეფარდება იქნებოდა თანაზომიერი. შესაბამისად, პროკურორის შუამდგომლობა დააკმაყოფილა.

სათვალთვალო კამერების ჩანაწერების გამოთხოვის თაობაზე შუამდგომლობიდან ირკვევა, რომ 2019 წლის 18 დეკემბერს, დაცვის მხარემ მიმართა საქალაქო სასამართლოს ჩანაწერების გამოთხოვასთან დაკავშირებით, რაზეც სასამართლომ იმავე დღეს განუცხადა უარი და მის მიერ მიღებულ განჩინებაში²⁹ განმარტა, რომ დაცვის მხარეს უფლება აქვს, შესაბამისი ნებართვით მოახდინოს ვიდეოჩანაწერების დათვალიერება და თუკი მოპოვებული ინფორმაცია გააუმჯობესებს ბრალდებულის მდგომარეობას, შეუძლია, შემდგომ მიმართოს შესაბამისი შუამდგომლობით. აღნიშნულს, ასევე, დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლო 2019 წლის 25 დეკემბრის განჩინებით³⁰.

2020 წლის 18 თებერვალს, საპატრულო პოლიციის მიერ გამოძიებულ გრიგოლ ჯავახიასთან ერთად თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2020 წლის 28 იანვრის #1გ/1374-20 განჩინების საფუძველზე, დაცვის მხარემ დაათვალიერა WD-ს წარმოება (სათვალთვალო კამერების ჩანაწერები). აღნიშნული ვიდეოჩანაწერების დათვალიერებისას ნათლად იკვეთება ბ.გ.-ის და დ.პ.-ის ჩასათვრება გიორგი უგულავასა და გიორგი გაბაშვილის წინააღმდეგ. დათვალიერებისას დადგინდა, რომ კაფე-ბარ „ეფეს ბეერ პორტში“ მყოფი გიორგი უგულავა და გიორგი გაბაშვილი ბ.გ.-სა და დ.პ.-ის ყურადღების სფეროს წარმოადგენენ და ელოდებიან შესაბამის მომენტს, რათა მათ თავს დაესხან, რაც, როგორც აღვოკატი განმარტავს, წარმატებით გამოუვიდათ. ვარდა ამისა, შუამდგომლობიდან ირკვევა, რომ ვიდეოჩანაწერების დათვალიერებისას გამოიკვეთა კიდევ ერთი დაინტერესებული

²⁹ იხ. საგამოძიებო მოქმედების ჩასატარებლად ნებართვის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ 2019 წლის 18 დეკემბრის განჩინება #20703-19.

³⁰ იხ. საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ განჩინება, 25 დეკემბერი, 2019 წელი, საქმე #33072301900340443.

პირი, რომელიც შეგნებულად იწყებს ვიდეოგადაღებას თავდასხმის დაწყებისთანავე. შემდეგ კი აეროპორტის გატრენის დარბაზში განთავსებულ ოთახში (სადაც რიგითი მოქალაქეები არ შედიან) გამოდის და ესაუბრება აეროპორტის დაცვას და სხვა თანამშრომლებს. ადვოკატის განცხადებით, ეს პირი არის თანამშრომელი, რომელმაც წინასწარ იცოდა თავდასხმის შესახებ, რაზეც დაზარალებულ გიგი უგულავას ბრალდება იქით წარუდგინეს. აღსანიშნავია, რომ მის თანმხლებ გიორგი გაბაშვილს, ამავე საქმეზე, დაზარალებულის სტატუსი აქვს³¹.

საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ დაცვის მხარემ, საქმის პროკურორს გაუგზავნა განცხადება, რომელშიც ელექტრონული ბმულით და ადვოკატის აღწერით მითითებულია სიუჟეტი, სადაც ბ.გ. (რომელიც თბილისის საერთაშორისო აეროპორტში თავს დაესხა გიორგი უგულავასა და გიორგი გაბაშვილს) მშვიდობიანი საპროტესტო აქციების მიმდინარეობისას, ასევე, მონაწილეობს პროვოკაციაში. ადვოკატის კომუნიკაციაში მითითებულია, რომ არსებობს მაღალი ალბათობა, ბ.გ. მართული იყოს რომელიმე სახელმწიფო ძალოვანი სტრუქტურის თანამშრომლების მიერ. ასევე, შესაძლოა, რომ თბილისის საერთაშორისო აეროპორტში იგი ასრულებდა რომელიმე სახელმწიფო მოხელის დავალებას. ამ ეჭვს ამყარებს ის გარემოება, რომ თავდასხმა მოხდა გატრენის ტერმინალის ნეიტრალურ ზონაში, სადაც გიორგი უგულავას პირადი დაცვა ვერ ახერხებს შესვლას და დაკისრებული მოვალეობის შესრულებას. გიორგი უგულავას ადვოკატმა მიმართა საქმის პროკურორს, რათა მიმდინარე გამოძიების ფარგლებში საქმეზე მინიჭებული კვალიფიკაცია - სსკ-ის 126-ე მუხლი გადაეკვალიფიცირებინა სსკ-ის 332-ე მუხლით, რაც გულისხმობს სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენებას იმ პირების მიერ, რომლებმაც დაავალეს ბ.გ.- ს და დ.პ.- ს ოპოზიციის ლიდერებზე თავდასხმა.

2020 წლის 9 მარტს, თბილისის საქალაქო სასამართლომ თბილისის აეროპორტში მომხდარი ინციდენტის საქმეზე დაცვის მხარის შუამდგომლობა დააკმაყოფილა და გიგი უგულავასთვის აღკვეთის ღონისძიების სახით შეფარდებული 5000 ლარიანი გირაო გაუუქმა. მოსამართლე ალექსანდრე იაშვილმა გააუქმა უგულავას მიერ საგამოძიებო უწყებისთვის პასპორტის ჩაბარების ვალდებულება. ამ საქმეზე მეტი სასამართლო სხდომები ჯერ არ ჩატარებულა.

ერთდღიანი თავისუფლება - 14-თვიანი წინასწარი პატიმრობის შემდეგ

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს გიორგი უგულავას წინააღმდეგ არსებული კიდევ ერთი საქმე. კერძოდ, ბრალდების დადგენილების შესახებ დოკუმენტის თანახმად, 2014 წლის 4 ივლისს, გიორგი უგულავა დააკავეს სისხლის სამართლის კოდექსის 194-ე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ბრალდებით. აღკვეთის ღონისძიების სახით, სასამართლომ მას 9-თვიანი წინასწარი პატიმრობა შეუფარდა.

³¹ იხ. ინფორმაცია: <https://netgazeti.ge/news/413364/> ;

ამ გადანაცვებების შემდეგ, გიორგი უგულავას, 2014 წლის 28 ივლისს, ახალი ბრალი წარედგინა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლის პირველი ნაწილით, ე.წ. 7 ნოემბრის საქმეზე. ცხადია, ამ ახალ საქმეზე პროკურატურას, აღკვეთის ღონისძიების რაიმე ფორმის გამოყენების შესახებ შუამდგომლობა არ დაუყენებია სასამართლოს წინაშე, რამდენადაც გიორგი უგულავას მიმართ, სხვა საქმეზე უკვე იყო გამოყენებული წინასწარი პატიმრობა, როგორც აღკვეთის ღონისძიების უზრუნველყოფის სახე. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ 2014 წლის 4 ივლისს წაყენებულ ბრალდებაზე, წინასწარი პატიმრობის 9-თვიანი ვადა გადიოდა 2015 წლის 2 აპრილს, რის შემდეგაც, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, იგი დაუყოვნებლივ უნდა გაენთავისუფლებინათ.

ამ დროისათვის, უკვე ცხადი იყო, რომ 9-თვიანი ვადის გასვლამდე ვერ მოხერხდებოდა საქმეზე სასამართლოს მიერ გადანაცვებების მიღება. შესაბამისად, პროკურატურა შეეცადა კანონში არსებული ბუნდოვანებით მანიპულაციას და უგულავასთვის შეფარდებული 9-თვიანი ვადის ახალი 9-თვიანი ვადის გამოყენებით გახანგრძლივებას, მე-2 ბრალდების ფარგლებში. ეს პირდაპირ მიანიშნებდა სახელმწიფო ბრალდების განსაკუთრებულ დაინტერესებაზე, გაეხანგრძლივებინა წინასწარი პატიმრობა ქალაქ თბილისის ყოფილი მერისთვის.

2014 წლის 4 ივლისს ევროკავშირმა გაავრცელა განცხადება, რომ ყურადღებით ადევნებდა თვალს „ნაციონალური მოძრაობის“ ერთ-ერთი ლიდერის, გიორგი უგულავას დაკავების საკითხს და საქართველოს ხელისუფლებას მოუწოდა, უზრუნველყოს, რომ სასამართლო პროცესი სრულიად დამოუკიდებელი, გამჭვირვალე და პოლიტიკური გავლენისგან თავისუფალი ყოფილიყო და ემოქმედა იმ ვალდებულებების შესაბამისად, რომელიც 2014 წლის 27 ივნისს ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმების ხელმოწერისას აიღო³².

ახალი ბრალდების ფარგლებში, 2014 წლის 4 აგვისტოს პროკურატურამ შუამდგომლობით მიმართა სასამართლოს და მოითხოვა ბრალდებულ გიორგი უგულავას მიმართ წინასასამართლო სხდომის თარიღის განსაზღვრა³³. ამის შემდეგ, საქმეზე არაერთგზის გაგრძელდა წინასასამართლო სხდომის ვადა და გიორგი უგულავასთვის აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების მოთხოვნით, ბრალდებულად ცნობიდან მთელი 8 თვის განმავლობაში, ბრალდებას სასამართლოსთვის არ მიუმართავს³⁴.

2014 წლის 28 ივლისიდან 2015 წლის 13 მარტამდე პერიოდში არავითარი ახალი მტკიცებულება გიორგი უგულავას წინააღმდეგ არ მოპოვებულა. მიუხედავად ამისა, 2015 წლის 14 მარტს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიას პროკურატურამ მიმართა შუამდგომლობით გიორგი უგულავასათვის აღკვეთის ღონისძიებად პატიმრობის შეფარდების მოთხოვნით³⁵.

³² იხ. ევროკავშირის განცხადება, 2014 წელი, 4 ივლისი. <https://agenda.ge/en/news/2014/1629>

³³ იხ. <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1478>

³⁴ იხ. <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1967>

³⁵ იხ. <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1478>

2015 წლის 15 მარტს მოსამართლემ დააკმაყოფილა შუამდგომლობა და ბრალდებულ გიორგი უგულავას ხელახლა შეუფარდა აღკვეთის ღონისძიებად პატიმრობა³⁶. ეს გადაწყვეტილება დაცვის მხარემ გაასაჩივრა სააპელაციო სასამართლოს საგამოძიებო კოლეგიაში, მაგრამ 2015 წლის 20 მარტის განჩინებით, დაცვის მხარის შუამდგომლობა დაუშვებლად იქნა ცნობილი³⁷.

2015 წლის 30 აპრილს, გიორგი უგულავამ კონსტიტუციური სარჩელით მიმართა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 9-თვიანი ვადის გაგრძელების არაკონსტიტუციურად ცნობასთან დაკავშირებით³⁸. საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 15 სექტემბრის გადაწყვეტილებით, გიორგი უგულავას სარჩელი 9-თვიანი პატიმრობის საკითხის ნაწილში დაკმაყოფილდა³⁹. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ბრალდებულის დაპატიმრება თანაბრად უზრუნველყოფს აღკვეთის ღონისძიების მიზნების მიღწევას თითოეულ ბრალდებულსთან მიმართებით. შესაბამისად, თითოეული სისხლის სამართლის საქმეზე პატიმრობის 9-თვიანი ზღვრული ვადის გამოთვლისას ამ ვადაში უნდა ჩათვლილიყო ის პერიოდი, რომელიც პირმა ბრალდების შემდეგ პატიმრობაში გაატარა მის მიმართ წარმოებული სხვა საქმის ფარგლებში. აღნიშნული განმარტების მიხედვით, გიორგი უგულავას 2015 წლის 15 მარტის განჩინებით შეფარდებული პატიმრობის ვადის გამოთვლისას მას პატიმრობის ვადაში უნდა ჩათვლილიყო 2014 წლის 28 ივლისის (7 ნოემბრის საქმეზე) ბრალდების შემდეგ პატიმრობაში გატარებული პერიოდი⁴⁰. ამასთან, სასამართლომ არაკონსტიტუციურად მიიჩნია საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 205-ე მუხლის მე-2 ნაწილის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც უშვებდა კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმეზე ბრალდებულის პატიმრობას იმ შემთხვევაში, თუ ამ საქმეზე ბრალის წაყენების ან ბრალის წაყენებისთვის საკმარისი საფუძვლის გამოვლენის შემდეგ მას პატიმრობაში ერთობლივად გატარებული ჰქონდა 9 თვე მის მიმართ მიმდინარე ნებისმიერი სისხლის სამართლის საქმის ფარგლებში⁴¹. გიორგი უგულავას შემთხვევაში კი, მას სხვა საქმის ფარგლებში, უკვე გატარებული ჰქონდა წინასწარი პატიმრობის 9 თვე⁴².

საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება უნდა გამხდარიყო გიორგი უგულავას გათავისუფლების საფუძველი. თუმცა, ფორმალურად, საბოლოო გადაწყვეტილება ბრალდებულ უგულავას წინასწარი პატიმრობიდან გათავისუფლების შესახებ საერთო სასამართლოებს უნდა მიეღო⁴³.

³⁶ იხ. <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1478>

³⁷ იხ. <https://www.constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1478>

³⁸ იხ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2998549>

³⁹ იხ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2998549>

⁴⁰ იხ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2998549>

⁴¹ იხ. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის გადაწყვეტილება №3/2/646; 2015 წლის 15 სექტემბერი: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2998549?publication=0>

⁴² იხ. საქმე გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2998549>.

⁴³ იხ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2998549?publication=0>

მას შემდეგ, რაც საკონსტიტუციო სასამართლომ დააკმაყოფილა გიორგი უგულავას სარჩელი წინასწარი პატიმრობის ვადებთან დაკავშირებით, დაცვის მხარემ დააყენა შუამდგომლობა გიორგი უგულავას დაუყოვნებლივ გათავისუფლებასთან დაკავშირებით. დაცვის მხარის განმარტებით, მიუხედავად იმისა, რომ ამ საქმეზე არ არის გიგი უგულავას მიმართ აღკვეთის ღონისძიება გამოყენებული, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებიდან გამომდინარე ნებისმიერ მოსამართლეს შეეძლო, ემსჯელა გიორგი უგულავას წინასწარი პატიმრობიდან გათავისუფლების შესახებ.

სასამართლომ 2015 წლის 17 სექტემბერს დააკმაყოფილა დაცვის მხარის შუამდგომლობა და გიორგი უგულავა, 14-თვიანი წინასწარი პატიმრობის შემდეგ, სასამართლოს დარბაზიდან გაანთავისუფლა⁴⁴. 2015 წლის 17 სექტემბერს გათავისუფლებული გიგი უგულავა, მეორე დღეს - 2015 წლის 18 სექტემბერს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს განაჩენის საფუძველზე, ერთდღიანი თავისუფლების შემდეგ, ისევ ე.წ. „მატროსოვის ციხეში“ დააბრუნეს. განაჩენის მიხედვით, „თბილსერვის ჯგუფის“ ეპიზოდთან დაკავშირებით, პატიმრობა 4 წლითა და 6 თვით მიუსაჯეს. მოსამართლემ არ დააკმაყოფილა დაცვის მხარის შუამდგომლობები და არც ბრალდებულის მოთხოვნა, რომ საბოლოო სიტყვის მოსამზადებლად მისთვის ერთკვირიანი ვადა მიეცათ⁴⁵.

საერთაშორისო გამოხმაურებები გიორგი უგულავას ბრალდებებთან დაკავშირებით

გიორგი უგულავას მიმართ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატის მიერ 2020 წლის 10 თებერვალს მიღებულ გადაწყვეტილებას არაერთი კრიტიკული გამოხმაურება მოჰყვა დასავლელი პარტნიორებისაგან. სასამართლო გადაწყვეტილებას გამოცხადებიდან რამდენიმე საათში, აშშ-ის რესპუბლიკელი კონგრესმენი, საქართველოს მხარდამჭერი ჯგუფის თავმჯდომარე, **ადამ კინზინგერი** გამოეხმაურა⁴⁶. *მისი განცხადებით, „იმის თქმა, რომ ეს მხოლოდ შემაშფოთებელია, რბილი შეფასება იქნება. სასამართლოს იარაღად გამოყენება, არ არის დემოკრატია“.*

კინზინგერის განცხადებიდან რამდენიმე საათში, უგულავას დაპატიმრება და სასამართლოს გადაწყვეტილება გააკრიტიკა სენატორმა **ჯიმ რიშმაკი**, რომელიც ამერიკის შეერთებული შტატების სენატის საგარეო საქმეთა კომიტეტის თავმჯდომარეა. *მისი განცხადებით, საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრს*

⁴⁴ იხ. <https://bit.ly/2z3ny2a>

⁴⁵ იხ. <https://bit.ly/3d3uFX4>

⁴⁶ იხ. ადამ კინზინგერის განცხადება:

<https://twitter.com/repkinzinger/status/1226955819201245192?lang=en>

შეხვედრაზე უთხრა, რომ „სასამართლოს დამოუკიდებლობის კოლაფსი და ოპოზიციის დევნა მიუღებელი ქცევაა“⁴⁷.

ამერიკელ პოლიტიკოსებთან ერთად, პოლიტიკური პროცესების პარალელურად, განხორციელებულ დაკავება/დაპატიმრებებთან დაკავშირებით პოზიცია საქართველოში აშშ-ის საელჩომაც გამოხატა. საელჩო იმედგაცრუებულია იმით, რომ ოპოზიციის ლიდერის მიმართ გამოტანილი განაჩენისა და თავისუფლების აღკვეთის დრო და კონტექსტი ოპოზიციისა და ხელისუფლების დიალოგს რისკის ქვეშ აყენებს⁴⁸.

გიორგი უგულავას დაპატიმრება გააკრიტიკა ლიეტუვის საგარეო საქმეთა მინისტრმაც. როგორც მისი განცხადებიდან ირკვევა, იგი შეშფოთებულია პოლიტიკური პარტია „ევროპული საქართველოს“ ერთ-ერთი ლიდერის, გიგი უგულავას საქმეზე უზენაესი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილებით. მისი თქმით, არ შეიძლება სახელმწიფო სასამართლოს იყენებდეს ოპოზიციის სამართლებრივი დევნის მიზნით. ეს აუცილებელი პირობაა დემოკრატიული საზოგადოებისთვის. მინისტრი აღნიშნავს იმასაც, რომ მოახლოებული საპარლამენტო არჩევნები იქნება ლაკმუსის ტესტი საქართველოში⁴⁹.

უმნიშვნელოვანესია 26 ევროპარლამენტარის კრიტიკული წერილი საქართველოს პრემიერ-მინისტრ გიორგი გახარიას მიმართ, რომელიც ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენლების მიმართ განახლებულ სამართალწარმოებასაც ეხება. წერილში პირდაპირ არის მითითებული უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებასა და გიორგი უგულავას დაპატიმრების ფაქტზე. **ევროპარლამენტარების განცხადებით**, უგულავას ახლანდელი საქმე კითხვებს აჩენს პროცედურის, დროისა და უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილების მოტივაციის შესახებ.

წერილის ყველაზე ყურადსაღები ნაწილია ის, რომ მას ევროპარლამენტის ყველა პოლიტიკური ჯგუფის წარმომადგენელი აწერს ხელს, მათ შორის - იმ პოლიტიკური ჯგუფის წევრებიც (სოციალ-დემოკრატები - S&D), რომელშიც საქართველოს მმართველი პარტია - „ქართული ოცნება - დემოკრატიული საქართველო“ ერთიანდება. კერძოდ, წერილის ხელმომწერებში არიან - მწვანეების ევროპული კავშირის (EFA) 10 წევრი, ევროპის სახალხო პარტიის (EPP) 6 წევრი, სოციალ-დემოკრატების (S&D) 7 წევრი, ევროპის განახლების ჯგუფის (RENEW) 3 წევრი⁵⁰.

წერილის ხელმომწერთა განცხადებით, როგორც საქართველოს ნამდვილი მოკავშირეები - ევროპარლამენტის წევრები გამოხატავენ წუხილს საქართველოს უკუსვლით კანონის უზენაესობისა და დემოკრატიული პრინციპების საკითხებში. მათი შეფასებით, მიუკერძოებელი, გამჭვირვალე და დამოუკიდებელი სასამართლო სისტემა დემოკრატიული საზოგადოების საფუძველია. *ხოლო საქართველოს*

⁴⁷ იხ. ჯიმ რიშის განცხადება: <https://twitter.com/SenateForeign/status/1227019806395600896>

⁴⁸ იხ. ამერიკის საელჩოს განცხადება: <https://bit.ly/2VVojTV>

⁴⁹ იხ. ლიეტუვის საგარეო საქმეთა მინისტრის მიერ გავრცელებული განცხადება: <https://bit.ly/2Vykkwh> .

⁵⁰ იხ. განცხადება: <https://civil.ge/archives/341052>.

უზენაესი სასამართლოს ახალი მოსამართლეების ახლანდელი შერჩევა და დანიშვნა მოკლებული იყო გამჭვირვალობასა და დამსახურებებზე დაფუძნებულ ობიექტურობას. მოქალაქეების ნდობა სასამართლო სისტემისადმი აუცილებელია და საქართველოს პარლამენტმა უნდა უზრუნველყოს, რომ მოსამართლეები, რომელთა არჩევაც ჯერ არ მომხდარა, შეესაბამებოდნენ უმაღლეს პროფესიონალურ და სარეპუტაციო სტანდარტებს.

ევროპარლამენტარები აღნიშნავენ, რომ აუცილებელია, შენარჩუნებული იქნას კანონის უზენაესობა და დასრულდეს პოლიტიკური გავლენა სასამართლოზე. მათი შეფასებით, პოლიტიკური გავლენა სასამართლოზე მზარდი ჩანს. ასევე მიუთითებენ მმართველი პარტიის თავმჯდომარის, ბიძინა ივანიშვილის განცხადებას, სადაც ის ოპოზიციას ციხით ემუქრება, არააქტიური საქმეების განახლებას და, მათ შორის, ოპოზიციის რამდენიმე ლიდერის წინააღმდეგ გამოძიების მიმდინარეობას ან მათ პატიმრობაში ყოფნას აანონსებს.

2020 წლის 6 მარტს, ევროპის სახალხო პარტიის (EPP) ვიცე-პრეზიდენტის, **ზიგფრიდ მურეშანის განცხადება გავრცელდა**, რომლის თანახმად, თუ საქართველოში მოვლენები ნეგატიურად განვითარდება, ევროპარლამენტში სანქციების საკითხი იქნება განხილული. **ევროპარლამენტარი გიორგი უგულავას საქმესაც შეეხო და აღნიშნა, რომ ოპოზიციური პოლიტიკოსების დევნა და დაპატიმრება ნორმალური არაა.** იგი, ასევე, მიუთითებს საქართველოში, გარკვეულ შემთხვევებში, კანონის უზენაესობის უფუნქციობასა და მოსამართლეებზე განხორციელებულ ზეწოლაზე და როდის არ არის სასამართლო დამოუკიდებელი⁵¹.

გიორგი უგულავას მიმართ გამოტანილი განაჩენის თაობაზე შემფოთება გამოსატეს საქართველოს უფლებადამცველმა საზოგადოებრივმა ორგანიზაციებმა. განცხადებაში, რომელსაც ხელს 12 ორგანიზაცია აწერს, ნათქვამია, რომ მიღებული გადაწყვეტილება არის ხელისუფლების მიერ ოპონენტების წინააღმდეგ პოლიტიკური დევნის გაგრძელება და იგი რამდენიმე თვალსაზრისით პრობლემურია⁵².

საქართველოს სახალხო დამცველის განცხადებით, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკით, სასამართლოს მოსამართლის პირადი დამოკიდებულება და ქცევა უნდა ქმნიდეს საზოგადოებაში მისი მიუკერძოებლობის განცდას. მოსამართლემ, რომლის მიკერძოებულობის მიმართაც აშკარა ეჭვი ჩნდება, საქმის განხილვაში მონაწილეობა არ უნდა მიიღოს⁵³.

მნიშვნელოვანია ის ვარემოებაც, რომ უგულავას დაკავება გააკრიტიკეს იმ ქართველმა პოლიტიკოსებმაც, რომლებიც წარსულში „ქართული ოცნების“ წევრები ან გიორგი უგულავასთან დაპირისპირებულები იყვნენ. მათ შორის - გიორგი

⁵¹ იხ. ევროპის სახალხო პარტიის (EPP) ვიცე-პრეზიდენტის, ზიგფრიდ მურეშანის განცხადება <https://bit.ly/2KsP7EA>.

⁵² იხ. არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ გავრცელებული განცხადება: <https://bit.ly/2yKOLYU>.

⁵³ იხ. სახალხო დამცველის განცხადება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ გიორგი უგულავას მიმართ გამოტანილ განაჩენზე: <https://bit.ly/3eQwZIS>.

მარგველაშვილმა⁵⁴, გიორგი კვირიკაშვილმა⁵⁵, ალექსანდრე ელისაშვილმა⁵⁶ და თამარ ჩუგოშვილმა⁵⁷. მათ სასამართლოს გადანვეტილება პოლიტიკურ დევნად შეაფასეს.

2020 წლის 8 მარტს მიღწეული პოლიტიკური შეთანხმების მიზანი და მნიშვნელობა

2020 წლის 8 მარტს ხელისუფლებასა და ოპოზიციას შორის შეთანხმების ორი დოკუმენტი გაფორმდა⁵⁸. შესაძლებელია ითქვას, რომ შესათანხმებელი საკითხების სეპარაცია რაციონალური აღმოჩნდა. ასევე, კონსენსუსის მიღწევის პროცესში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო აშშ-ის ელჩის, კელი დეგნანის, ევროკავშირის დელეგაციის ხელმძღვანელის, კარლ ჰარცელის, გერმანიის ელჩის, ჰუბერტ ქნირშის, ევროპის საბჭოს ოფისის ხელმძღვანელის, კრისტიან ურსეს და აშშ-ის მისიის მოადგილის, ელიზაბეტ რუდის წვლილი⁵⁹. გამომდინარე იქიდან, რომ ოპოზიციის შეთანხმების მაგიდასთან დაჯდომამდე დაკავებული ლიდერების გათავისუფლების პირობას აყენებდა და მხოლოდ ამ საკითხის მოგვარების პირობით თანხმდებოდა მოლაპარაკებებს ხელისუფლებასთან, ამჯერად, ეს საკითხი ცალკე დოკუმენტით დარეგულირდა. „ერთიერთგაგების მემორანდუმში“ შესულია საარჩევნო სისტემის შესახებ დეტალები. მეორე დოკუმენტი კი, პატიმრობაში მყოფი ოპოზიციური ლიდერებისა და აქტივისტების საკითხებს აწესრიგებს. დოკუმენტით აღიარებულია, რომ მართლმსაჯულების სისტემაში „უმაღლესი სტანდარტი“ უნდა იყოს დაცული. მინიშნებულია იმაზეც, რომ შეთანხმებით, ამჟამადაც და მომავალშიც სასამართლო და საარჩევნო პროცესების არასათანადო პოლიტიზაციაზე რეაგირება აუცილებელია⁶⁰.

დოკუმენტში ნახსენებია საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილების ფარგლებიც და ამ მხრივ, შეიძლება ვიგულისხმოთ, რომ დაკავებულების გათავისუფლების ერთ-ერთი ინსტრუმენტი - პრეზიდენტის შეწყალება შეიძლება იყოს სამართლებრივი პრობლემის გამოსწორების შესაძლებლობაც.

შემდგომი საჯარო განცხადებების თანახმად, დოკუმენტში არსებული ამგვარი ჩანაწერი ოპოზიციისთვის ნიშნავს, რომ „ხელისუფლებამ პოლიტპატიმრები უნდა

⁵⁴ იხ. გიორგი მარგველაშვილის განცხადება გიორგი უგულავას დაპატიმრებაზე: <https://bit.ly/3cMEXKW>.

⁵⁵ იხ. გიორგი კვირიკაშვილის განცხადება გიორგი უგულავას დაპატიმრებაზე: <https://bit.ly/2zsUHVj>.

⁵⁶ იხ. ალექსანდრე ელისაშვილის განცხადება გიორგი უგულავას დაპატიმრებაზე: <https://bit.ly/3cVGfml>.

⁵⁷ იხ. თამარ ჩუგოშვილის განცხადება გიორგი უგულავას დაპატიმრებაზე: <https://bit.ly/2S5tRsO>.

⁵⁸ იხ. 1) ერთიერთგაგების მემორანდუმში: <https://ge.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/165/GE-1202.pdf>; 2) ერთობლივი განცხადება: <https://ge.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/165/8-March-2020-Statement.pdf>.

⁵⁹ ინფორმაცია იხ. საქართველოს პარლამენტის ვებ-გვერდზე: <https://bit.ly/2KOEbaS>

⁶⁰ იხ. ერთობლივი განცხადება: <https://ge.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/165/8-March-2020-Statement.pdf>.

გაათავისუფლოს“, ხელისუფლების წარმომადგენლებისთვის კი - იმას, რომ საქართველოში „პოლიტიკური პატიმრები“ არ არსებობენ და მართლმსაჯულებამ დამოუკიდებლად უნდა დაარეგულიროს სამართლებრივი საკითხები დაკავებულ პირებთან მიმართებით.

2020 წლის 9 მარტს, საქართველოს პრეზიდენტმა, სალომე ზურაბიშვილმა განაცხადა, რომ თუ იგი საჭიროდ ჩათვლის, რომ შეწყალება უნდა შედგეს, იქნება მიღებული შეწყალების აქტი. ასევე, მანვე განაცხადა, რომ შეწყალება ექვემდებარება წესებს, რომელიც მიღებულია ამ წელს და რაც არ უნდა იყოს მოთხოვნა, განხილული იქნება ამ წესების მიხედვით. პრეზიდენტის თქმით, არ არსებობს ამ ქვეყანაში ცალკე ადამიანები, რომლებზეც ვრცელდება ცალკე რეგულაციები. ყველა მოქალაქისთვის, არის ერთი და იგივე რეგულაცია და ყველა მოქალაქემ ძალიან კარგად იცის, როგორ უნდა მიმართოს პრეზიდენტს⁶¹.

2020 წლის 10 მარტს, ხელისუფლებასა და ოპოზიციური პარტიების უმრავლესობას შორის დადებულ შეთანხმებას, სენატის საგარეო ურთიერთობა კომიტეტის თავმჯდომარე, ჯიმ რიში და სენატორი - ჯინ შაჰინი გამოეხმაურა. **ჯიმ რიშის განცხადებით, ის ელის პოლიტიკური მოტივით დაკავებული პირების მყისიერად გაათავისუფლებას. მისი განცხადებით, წლის დასაწყისში, მან და მისმა კოლეგა სენატორმა - ჯინ შაჰინმა პრემიერ-მინისტრ გიორგი გახარიას მისწერეს და გაუზიარეს უკანასკნელი მოვლენებით გამოწვეული მათი ნუხილები და ურჩიეს, რომ საქართველოს მთავრობას ბოლო მოელო დემოკრატიის უკუსვლისათვის. სენატორი შაჰინის თქმით, დადებული შეთანხმება კრიტიკულად მნიშვნელოვანია საქართველოს დემოკრატიისთვის⁶².**

დასკვნა

მიუხედავად იმისა, რომ 2012 წლიდან დღემდე, ინსტიტუციურ დონეზე, სასამართლო ხელისუფლების პოლიტიკური გავლენებისგან გასათავისუფლებლად და მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის უზრუნველსაყოფად რიგი პოლიტიკური ცვლილებები განხორციელდა, დღევანდელი მდგომარეობით, მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის კუთხით არსებული გამოწვევების უპირველეს დადასტურებას წარმოადგენს ის კითხვები, რაც მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესში პოლიტიკური კონტექსტის მქონე საქმეებთან დაკავშირებით არსებობს და რაც გიორგი უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარე სისხლის სამართლის საქმეებშიც არაერთი დარღვევის საფუძველია.

წინამდებარე კვლევისას, გიორგი უგულავას საქმეებთან დაკავშირებით შესაძლო პოლიტიკური მოტივების გამოსავლენად, საერთაშორისო პრაქტიკაზე დაყრდნობით

⁶¹ იხ. საქართველოს პრეზიდენტის, სალომე ზურაბიშვილის კომენტარი ე.წ. პოლიტიკური პატიმრების შეწყალების საკითხის შესახებ: <https://bit.ly/3cKBCfz>.

⁶² იხ. ამერიკის შეერთებული შტატების სენატის საგარეო ურთიერთობა კომიტეტის თავმჯდომარე - ჯიმ რიშისა და სენატორი ჯინ შაჰინის განცხადებები: <https://civil.ge/ka/archives/342004>

და ქართული სპეციფიკის გათვალისწინებით, გამოყენებულია ევროპის საბჭოს, ასევე - საერთაშორისო ორგანიზაცია Amnesty International-ის მიერ შემუშავებული, პოლიტიკური პატიმრის სტატუსის არსებობისთვის საჭირო კრიტერიუმები. ევროპის საბჭომ ეს კრიტერიუმები ჯერ კიდევ 2001 წლის 3 მაისს შეიმუშავა და გამოიყენებოდა 2001-2004 წლებში სომხეთსა და აზერბაიჯანში პოლიტიკური პატიმრების იდენტიფიცირებისათვის. ხოლო 2012 წლის 26 ივნისს, ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეამ მიიღო რეზოლუცია, რომელიც ამტკიცებს „პოლიტიკური პატიმრების შესახებ“ აღნიშნულ კრიტერიუმებს. მიუხედავად იმისა, რომ ექსპერტთა ჯგუფს საქართველოს შესახებ არ უმსჯელია, მათ მიერ შემუშავებული კრიტერიუმები საქართველოში არსებულ საქმეებს შეგვიძლია მივესადაგოთ⁶³. სწორედ ამ კრიტერიუმების საფუძველზე იქნა იდენტიფიცირებული გიგი უგულავას საქმეში არსებული დარღვევები. *კერძოდ, დაირღვა საკასაციო საჩივრის განხილვის 6-თვიანი ვადა; არ მოხდა საქმის განხილველი ერთ-ერთი მოსამართლის - შალვა თაღუმაძის აცილება, რომელიც მანამდე სასამართლოში საქმის განხილვისას მთავარი ბრალმძღველი (გენერალური პროკურორი) იყო; 13 დღეში იქნა შესწავლილი მრავალტომიანი საქმე და განაჩენი გამოტანილი; საკასაციო სასამართლომ საქმე გეპირი მოსმენის გარეშე განიხილა, როცა მასზე განსაკუთრებით მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი არსებობდა სავარაუდო პოლიტიკური მოტივების გამო; არსებობს შერჩევითი სამართლის სხვა ნიშნები.*

გიორგი უგულავას საქმეზე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ, საკასაციო საჩივრის განხილვის 6-თვიანი ვადის დარღვევის შემდეგ, საქმის განხილვის უსწრაფესად დაწყება, პოლიტიკურად აქტიურობის დროისა და საგამოძიებო ორგანოების მხრიდან ახალი ბრალის წარდგენის თანხვედრა, ასევე - სასამართლოს მიერ მიღებული სხვა გადაწყვეტილებები, საერთაშორისო პარტნიორების და გავლენიანი მეგობარი პოლიტიკოსების მკაცრი განცხადებები, საფუძვლიანად ბადებს ეჭვებს ამ საქმეებში პოლიტიკური მოტივირების არსებობის თაობაზე და საქართველოს ხელისუფლების მხრიდან, მართლმსაჯულების ორგანოების პოლიტიკური ანგარიშსწორების მიზნებისთვის გამოყენებაზე.

იმ ფონზე, როცა გიორგი უგულავას წინააღმდეგ გამოძიება 7 წლის წინ დაიწყო, ხოლო პარალელურად სისხლისსამართლებრივი დევნა კიდევ რამდენიმე ოპოზიციური პარტიის ლიდერის წინააღმდეგ მიმდინარეობს, ჩნდება საფუძვლიანი ეჭვი, რომ ხელისუფლების მხრიდან, სისხლისსამართლებრივი დევნა ოპონენტების წინააღმდეგ ზემოქმედების ბერკეტად გამოიყენება.

სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიის წარმომადგენლების წინააღმდეგ დროში განვლილმა გამოძიებამ და სასამართლო პროცესებმა საკმაოდ გავრცელებული პრაქტიკის სახე მიიღო. როგორც ჩანს, ხელისუფლება ამ მეთოდს ეფექტიანად იყენებს საკუთარ ოპონენტებზე არაპირდაპირი ზეწოლის მიზნით და ამა თუ იმ საქმეს იმ დროს ააქტიურებს, როდესაც ამის პოლიტიკური მიზანშეწონილობას დაინახავს.

⁶³ იხ, მეგზური პოლიტიკური პატიმრების შესახებ. 2012 წ.:

<http://www.humanrights.ge/admin/editor/uploads/pdf/angarishebi/hrh/politikuri%20patimrebi-gzamklevi-geo.pdf>

ამ მხრივ, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საერთო სასამართლოებში გიორგი უგულავას წინააღმდეგ მიმდინარეობს კიდევ ერთი საქმე, რომელიც ეხება 13 წლის წინ - 2007 წლის 7 ნოემბერს მომიტინგეთა მასობრივად დარბევას და ტელეკომპანია „იმედის“ დარბევას. საქმეზე ბრალი წარდგენილი აქვთ ექსპრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილს და იმ პერიოდის მაღალჩინოსნებს - ივანე მერაბიშვილს, ზურაბ ადეიშვილს, დავით კეზერაშვილს და გიორგი უგულავას⁶⁴. ადამიანის უფლებათა ცენტრი ახორციელებს ამ საქმის მონიტორინგს, რომლის შედეგებსაც სამომავლოდ გამოაქვეყნებს.

---

⁶⁴ იხ, ადამიანის უფლებათა ცენტრის პრესრელიზი:
<http://humanrights.ge/index.php?a=main&pid=20135&lang=geo>